

Maatschappelijke agenda

Integraal beleidskader

2023-2027

April 2023

Inhoudsopgave

1.	Inleiding.....	3
1.1.	Leeswijzer.....	3
2.	Wettelijk kader, huidig beleid en afbakening.....	4
2.1.	Positieve gezondheid.....	4
2.2.	Integraal beleid en afbakening.....	4
2.3.	Wettelijk kader.....	4
2.4.	Landelijke ontwikkelingen: de hervormingsagenda Jeugd.....	5
3.	Missie, visie en leidende principes.....	6
3.1.	Missie: Samen voor elkaar.....	6
3.2.	Visie.....	6
3.3.	Leidende principes in onze strategie: op Woerdense Wijze.....	6
4.	Algemene uitgangspunten en rolopvatting.....	7
4.1.	Wat zien we?.....	7
4.2.	Algemene uitgangspunten.....	7
4.3.	Rolopvatting.....	8
4.4.	Wettelijke taken.....	9
5.	Onze maatschappelijke doelen.....	9
6.	Kansrijk Woerden.....	10
6.1.	Wat zien we?.....	10
6.2.	Maatschappelijke opgaven.....	10
6.3.	Maatschappelijke doelen.....	10
7.	Gezond en Vitaal Woerden.....	12
7.1.	Wat zien we?.....	12
7.2.	De maatschappelijke opgave.....	13
7.3.	Maatschappelijke doelen.....	13
8.	Leefbaar en Ondernemend Woerden.....	14
8.1.	Wat zien we?.....	14
8.2.	Maatschappelijke opgave.....	14
8.3.	Maatschappelijke doelen.....	14
9.	Uitvoering, monitoring en communicatie.....	16
9.1.	Samen uitvoeren.....	16
9.2.	Sturing: contract en contact.....	16
9.3.	Communicatie.....	16

1. Inleiding

Achtergrond: Maatschappelijke Agenda 2019-2022

De afgelopen jaren is sterk geïnvesteerd in het Sociaal Domein. We hebben gebouwd aan een sterke sociale basis. We zetten zoveel mogelijk in op preventie en organiseren zorg en ondersteuning zo dichtbij mogelijk. Inclusie was daarbij een vanzelfsprekendheid: alle inwoners ongeacht achtergrond, leefstijl en identiteit doen mee naar vermogen. Deze koers is vastgelegd in onze Maatschappelijke Agenda 2019-2022 en heeft effect. Woerden is een sociaal sterke gemeente.

De komende jaren gaan wij verder bouwen aan en op onze sterke sociale basis. Dit betekent dat we maximaal inzetten op het ontdekken van talenten en benutten van kansen en mogelijkheden van inwoners om mee te doen. We bieden ruimte voor een gezond leven en ondersteunen inwoners die kortere of langere tijd hulp van een ander nodig hebben. Mensen die zorg en ondersteuning nodig hebben, krijgen die zoveel mogelijk op maat en dichtbij. We zetten ook in op normaliseren; herstel van het gewone leven. We werken niet alleen aan deze sterke sociale basis. Vele vrijwilligers, mantelzorgers en professionals zetten zich hier samen met de gemeente elke dag voor in.

Maatschappelijke Agenda 2023-2027: integraal beleidskader, uitvoeringsagenda en kwaliteitsmonitor

Er zijn echter ook grote, en nieuwe, uitdagingen in het Sociaal Domein. Uit de uitgevoerde evaluatie blijkt dat de Maatschappelijke Agenda op onderdelen een impuls nodig heeft. Daarom hebben wij de Maatschappelijke Agenda herijkt. Waar in de vorige Maatschappelijke Agenda zowel de beleidsuitgangspunten als de uitvoeringsagenda waren opgenomen, maken we daar nu een drieluik van. In dit document, het integrale beleidskader, worden de beleidskaders voor de komende 4 jaar vastgelegd. Deze beleidskaders vormen de basis voor verdere uitwerking van de uitvoeringsagenda. Hieraan worden meetbare resultaten gekoppeld die wij monitoren via een kwaliteitsmonitor. De uitvoeringsagenda stellen wij jaarlijks bij, afhankelijk van actuele ontwikkelingen via de Planning en Control Cyclus. De drie documenten samen vormen de Maatschappelijke Agenda. Hoe deze nieuwe opzet van de Maatschappelijke Agenda verschilt van de Maatschappelijke Agenda 2019-2022 is te zien in bijlage 1.

Samen blijven werken

Wij vinden het belangrijk om onze partners te betrekken bij het opstellen en uitvoeren van ons beleid. Daarom hebben we een participatieproces ingericht voor de totstandkoming van de Maatschappelijke Agenda. De Maatschappelijke Agenda is de basis voor het gesprek met onze maatschappelijke partners. Afspraken over (maatschappelijke) effecten, resultaten, inspanningen en de bekostiging daarvan voeren wij op basis van de met elkaar vastgestelde beleidskaders. Ook in de uitvoering blijven wij partners betrekken.

1.1. Leeswijzer

In deze maatschappelijke agenda leggen wij onze missie, visie en onze maatschappelijke doelen vast op een aantal thema's. Tot slot leggen we vast welke leidende principes hierbij sturend zijn en vanuit welke strategie wij hier uitvoering aan geven. In bijlage 4 is een begrippenlijst opgenomen waarin vakjargon en begrippen zijn toegelicht.

2. Wettelijk kader, huidig beleid en afbakening

2.1. Positieve gezondheid

In dit integrale beleidskader en de uitvoeringsagenda en kwaliteitsmonitor leggen wij de koers vast voor het Sociaal Domein. Het Sociaal Domein is breed en veelomvattend en de opgaven stoppen niet bij de 'grenzen' van het (brede) Sociaal Domein. Integraliteit is nodig omdat verschillende aspecten in het leven van inwoners op elkaar ingrijpen. De leefomgeving van inwoners kan invloed hebben op de mentale gezondheid. En de mentale gezondheid kan weer invloed hebben op de kansen op een baan of hoe de kinderen worden opgevoed. Daarom kiezen we ervoor om als uitgangspunt voor ons beleid te werken en denken vanuit het gedachtegoed van 'Positieve Gezondheid' (zie bijlage 2, toelichting positieve gezondheid). Bij 'positieve gezondheid' zien we gezondheid als meer dan de af-/aanwezigheid van ziekte of beperkingen. Positieve gezondheid gaat over het vermogen van mensen om met fysieke, emotionele en sociale levensuitdagingen om te gaan. Zoveel mogelijk eigen verantwoordelijkheid voor de eigen keuzes en het zelfoplossend vermogen van de inwoner staan centraal. Dit geldt voor al onze inwoners, ongeacht hun situatie of beperking. Dat is niet nieuw, ook in de vorige maatschappelijke agenda wordt positieve gezondheid al genoemd. Veel van onze partners, zoals de huisartsen, Kwadraad, de bibliotheek en andere zorgaanbieders werken ook al vanuit deze gedachte. Nu gaan we er echter meer handen en voeten aan geven.

2.2. Integraal beleid en afbakening

De thema's en opgaven in dit beleidskader hebben wij vanuit het gedachtegoed van 'Positieve Gezondheid' opgesteld. Deze zijn afgestemd met alle domeinen binnen de gemeentelijke organisatie. Het ideaal is dat gemeente en partners ieder vanuit eigen invalshoeken samenwerken aan het realiseren van de opgaven binnen deze thema's. Zover zijn we echter nog niet, het is een ideaalbeeld waar we naartoe werken. We werken met realistische, kleine stappen naar dit doel toe.

2.3. Wettelijk kader

Het beleidskader, de uitvoeringsagenda en de kwaliteitsmonitor hebben betrekking op de drie gedecentraliseerde wetten in het sociaal domein:

- Participatiewet;
- Jeugdwet;
- Wet maatschappelijke ondersteuning.

Daarnaast zijn ook andere gemeentelijke verantwoordelijkheden nauw verweven met de drie decentralisaties, en daarmee onderdeel van dit beleidskader. Het gaat om de wetten:

- Wet publieke gezondheid;
- Wet gemeentelijke schuldhulpverlening;
- Wet inburgering;
- Wet ontwikkelingskansen door kwaliteit en educatie;
- Wet verplichte GGZ;
- Wet educatie en beroepsonderwijs;
- Wet stichting openbare bibliotheken;
- Gemeentelijk armoedebeleid;
- Besluit bijstandsverlening zelfstandigen;
- Omgevingswet

Bij de uitvoering van de volgende wetten zijn we als gemeente bij de uitvoering wel in meer of mindere mate betrokken. Echter ligt de eerste verantwoordelijkheid bij andere organisaties. De kaders die wij als gemeente vaststellen zullen wel bepalend zijn voor onze insteek bij de samenwerking op deze wetten:

- De Wet op het primair onderwijs;
- De Wet op voortgezet onderwijs;
- De Wet passend onderwijs;
- De Zorgverzekeringswet;
- De Wet langdurige zorg.

2.4. Landelijke ontwikkelingen: de hervormingsagenda Jeugd

Landelijk en regionaal is er veel in beweging binnen het Sociaal Domein. Een van de belangrijkste ontwikkelingen vormt de nog vast te stellen hervormingsagenda Jeugd. De kaders uit de hervormingsagenda vormen een belangrijke basis voor de ontwikkelingen in de komende jaren. Het basisdoel van de hervormingsagenda is dat de basiscondities voor gezinnen op orde moeten zijn. Daaronder wordt bestaanszekerheid, minder gezondheidsverschillen, kansengelijkheid en verbetering van de leefbaarheid in de wijk verstaan. De acties uit de hervormingsagenda lopen dan ook als een rode draad door alle thema's.

3. Missie, visie en leidende principes

3.1. Missie: Samen voor elkaar

Woerden heeft een zorgzame en veerkrachtige samenleving. Dat willen we zo houden. Voor nu en straks. In Woerden voelt iedereen zich thuis en welkom en doet iedereen mee. Inwoners denken mee, praten mee en besluiten mee. Alle inwoners van jong tot oud krijgen gelijke kansen om zich te ontwikkelen op de manier die bij hen past. Onze inwoners zijn vitaal en gezond en in staat om vanuit hun eigen mogelijkheden om te gaan met de fysieke, emotionele, sociale en economische uitdagingen in het leven. Indien nodig krijgen inwoners hierbij passende ondersteuning van de gemeente en haar partners.

3.2. Visie

- Woerden is een veerkrachtige en zorgzame gemeente waarin we oog hebben voor elkaar.
- Een gezond, gelukkig en veilig leven wordt gestimuleerd.
- Woerden staat voor een sociaal duurzame samenleving waar mensen omzien naar elkaar.
- Er wordt van 'jongs af aan' ingezet op preventie; een beetje welzijn voorkomt een hoop zorgen.
- Talenten, kansen en mogelijkheden van inwoners worden benut en gestimuleerd.
- We ondersteunen inwoners die kort of langer hulp nodig hebben en er wordt ingezet op meedoen in het alledaagse leven.
- Volwassenen en kinderen in onveilige (thuis)situaties worden beschermd.
- Samen met de vele vrijwilligers, mantelzorgers en professionals wordt blijvend geïnvesteerd in een sterke sociale basis.

3.3. Leidende principes in onze strategie: op Woerdense Wijze

Wij doen ons werk met ons hoofd, hart en handen. Dit doen wij op Woerdense wijze:

1. In verbinding en vanuit vertrouwen met partners en inwoners en zo dichtbij mogelijk. We vinden samenwerking belangrijker dan het strikt volgen van de regels. We gaan uit van de eerlijkheid en openheid van onze partners en inwoners. Zelf geven we het goede voorbeeld door te zeggen wat we doen en te doen wat we zeggen.
2. We denken vanuit het perspectief van onze inwoners, zoeken actief contact en betrekken hen respectvol. We hebben daarbij oog voor diversiteit en werken cultuursensitief. Bij alles wat we doen en besluiten beseffen wij welke uitwerking dit heeft op inwoners. Iedereen heeft een verhaal.
3. Betekenisvol en omgevingsbewust. Een klein gebaar maakt een groot verschil. En we weten wat er landelijk, regionaal en lokaal speelt, houden hier rekening mee en sluiten aan op de context. We werken aan duurzame oplossingen en bieden een duurzaam perspectief.
4. We nemen verantwoordelijkheid en houden regie op ons Sociaal Domein. We nemen verantwoordelijkheid over onze plannen en de aanpak van maatschappelijke vraagstukken.
5. We leveren kwaliteit gezien vanuit de inwoner. We leveren werk en diensten aan onze partners en inwoners van goede kwaliteit.
6. We werken logisch, transparant en begrijpelijk. We houden de regeldruk voor onze inwoners, partners en onszelf zo laag mogelijk.
7. Doen wat nodig is om het verschil te maken en leveren daarbij maatwerk. Niet de systeemwereld maar de leefwereld van onze inwoners is leidend. Niet iedereen heeft hetzelfde nodig om dezelfde kansen te krijgen.
8. We laten niet los zolang inwoners ons nodig hebben, maar houden de inwoner in regie.

4. Algemene uitgangspunten en rolopvatting

De basis onder ons beleid vormt de sturingsstrategie van waaruit wij werken. Hoe zien wij onze rol? Wat verwachten wij van inwoners en partners? Welke inrichtings- en structureringskeuzes horen daarbij? Wat betreft de algemene koers blijven wij ons richten op de vier basiselementen die wij ook volgden in de Maatschappelijke Agenda 2019-2022.

4.1. Wat zien we?

Er zijn een aantal ontwikkelingen waarop we onze koers door ontwikkelen. Vanuit de hervormingsagenda Jeugd wordt bijvoorbeeld ingezet op 'normaliseren'. Ook wordt vanuit landelijke wetgeving de reikwijdte van de wettelijke zorgplicht van de gemeente beperkt. Bijvoorbeeld door invoering van de inkomenstoets hulp bij het huishouden en beperking van lichte vormen van ondersteuning voor kinderen. Ook groeit onze gemeente en hebben we te maken met demografische ontwikkelingen zoals vergrijzing. Tegelijkertijd is er sprake van schaarste aan (zorg) personeel en is de druk op vrijwilligers en mantelzorgers groot. Dit geeft extra druk op onze sociale basis waardoor we hier blijvend in moeten investeren. Wat betreft de toegang is er de afgelopen jaren ingezet op de invoering van casemanagement. Het is belangrijk deze ontwikkeling door te zetten. Daarbij sluiten we aan op de kaders vanuit de hervormingsagenda Jeugd. Dat betekent dat het nodig is extra te investeren in sterke lokale teams die zelf lichte begeleiding bieden. Tot slot legt het Rijk gemeenten kaders op waarbinnen zorg en ondersteuning moet worden ingekocht. Dat betekent dat de gemeente minder keuzevrijheid krijgt in de regionale samenwerking en de manier waarop wij onze zorg en ondersteuning inkopen. De algemene uitgangspunten zijn naar aanleiding van deze ontwikkelingen aangescherpt. Zie bijlage 3 voor de factsheet algemene uitgangspunten.

4.2. Algemene uitgangspunten

Basiselement	Algemene uitgangspunten
Sociale Basis 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Het alledaagse leven, waarin iedereen kan meedoen op de manier die het beste bij hen past, staat centraal. 2. We investeren in preventie en we zetten in op lokale sociale samenhang. Daarmee voorkomen we dat een kleine vraag een groot probleem wordt. 3. We blijven zorgdragen voor een toereikend aanbod aan (pedagogische) basisvoorzieningen. De kaders vanuit de hervormingsagenda Jeugd zijn hierin leidend. 4. We geloven in de kracht van een sterke, aanwezige sociale basis van inwoners, lokale initiatieven en maatschappelijke organisaties en vertrouwen hen.
Toegang 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Woerden Wijzer is de toegang tot alle hulp en ondersteuning. En is laagdrempelig bereikbaar, beschikbaar en aanwezig voor alle inwoners in alle wijken en dorpen. 2. Woerden Wijzer werkt intensief samen met de sociale basis Sociaal Domein (vrijwilligers- en maatwerkorganisaties), huisartsen, scholen, JGZ, kinderartsen, partners op het gebied van veiligheid en andere relevante partijen. 3. WoerdenWijzer bereidt zich voor op het Landelijke Toekomstscenario, waarin de kind/ en gezinsbescherming over 5 tot 10 jaar wordt geschetst (2026-2031). Dit betekent o.a. dat WoerdenWijzer werkt volgens de uitgangspunten: Eenvoudig, Lerend, Gezinsgericht en Transparant. 4. De teams binnen WoerdenWijzer ontwikkelen door naar laagdrempelige, kwalitatief goede lokale teams: <ul style="list-style-type: none"> - (lichte) ambulante ondersteuning wordt vanuit de lokale teams geboden en is als (groepsgerichte) vrij toegankelijke voorziening beschikbaar. - Specialistische expertise is dichtbij het lokale team gepositioneerd.
Beschikbaarheid zorg en ondersteuning	<ol style="list-style-type: none"> 1. De (wettelijke) zorgplicht van de gemeente richt zich op inwoners in de meest kwetsbare situaties, hiervoor is altijd passende zorg en ondersteuning van goede kwaliteit beschikbaar. 2. We zetten in op normaliseren en versterken van het gewone leven. 3. Alle inwoners met lichte (ondersteunings)vragen kunnen op een laagdrempelige manier

- dichtbij terecht in hun eigen wijk of dorp.
4. Ondersteuning is (indien van toepassing) gezinsgericht.
  5. De wettelijke kaders en aanwijzingen vanuit de hervormingsagenda Jeugd van het Rijk zijn bepalend bij hoe de (boven) regionale zorg en de inkoop van de Jeugdzorg in de toekomst wordt vormgegeven.
  6. De beleidskaders voor het Sociaal Domein van onze gemeente zijn leidend voor het bepalen van de wijze waarop wij samen met de regio het maatwerk inkopen.
  7. De aanbesteding ondersteunt de lokale teams, de samenwerking tussen partijen en sluit aan op de behoefte in de wijk;

Regie

1. Eenvoud is leidend. De administratieve regeldruk is zo laag mogelijk voor partners, inwoners en gemeente.
2. Het huidige budget is uitgangspunt, eventuele taakstellingen of bijstellingen van het budget versterken of herijken de koers.
3. De gemeente benut actief (extra) budgetten vanuit het Rijk en zoekt actief overige financieringsbronnen zoals subsidieregelingen en afspraken over cofinanciering met partners om de gestelde doelen te realiseren.
4. Inwoners, partners en gemeente werken ieder vanuit hun eigen rol samen aan dezelfde koers en opgaven. Deze rolopvatting van alle partijen is in paragraaf 4.3 expliciet omschreven.
5. De gemeente spreekt partijen op hun rol en verantwoordelijkheden aan en verwacht dit andersom ook.
6. We laten zien wat we doen en wat dat oplevert. Door cijfers en verhalen van onze inwoners en partners weten we of ingezette interventies werken.
7. De ambtelijke organisatie is wat betreft werkwijze en methodiek ingericht om dienend te zijn aan de uitvoering van de maatschappelijke doelen.
8. In onze (boven) regionale samenwerking sturen we erop dat alle samenwerkende gemeenten voldoende financiële middelen beschikbaar stellen om de afgesproken taken uit te voeren. Deze samenwerking laat ruimte voor lokale en regionale verschillen. En de verdeling van rollen en bevoegdheden tussen de samenwerkende partijen is helder belegd.

4.3. Rolopvatting

Voor de realisatie van onze missie, visie en algemene uitgangspunten is een duidelijke rolverdeling tussen de inwoners, maatschappelijke organisaties en de gemeente nodig.

Inwoners...:

- worden uitgedaagd vanuit hun eigen talenten en mogelijkheden mee te doen;
- kunnen een zinvolle bijdrage leveren aan de samenleving voor en door andere inwoners;
- stellen hulp- en ondersteuningsvragen dichtbij en hebben één aanspreekpunt;
- worden snel geholpen, om te voorkomen dat problemen groter worden.

Organisaties...:

- nemen de ruimte om te doen waar zij goed in zijn, gefocust op realisatie van onze opgaven;
- werken samen met andere vrijwillige- en professionele organisaties;
- pakken hun rol als opdrachtnemer vanuit partnerschap met de gemeente en andere organisaties;
- ondersteunen inwoners en vrijwilligers in hun leefomgeving zonder de regie over te nemen;
- hebben vertrouwen in zichzelf en elkaar en durven los te laten als inzet van een andere organisatie beter past of als geen inzet meer nodig is.

De gemeente...:

- coördineert en stimuleert verbinding;
- stuurt op effecten: wij denken samen met organisaties na over het 'wat' en laten het 'hoe' aan hen over;
- vraagt geen verantwoording op uren en activiteiten maar op de bereikte maatschappelijke resultaten;
- gaat voor langdurige samenwerkingsrelaties gebaseerd op vertrouwen;
- is opdrachtgever vanuit partnerschap met andere organisaties;
- regelt gegevensoverdracht aan de hand van de privacywetgeving.

4.4. Wettelijke taken

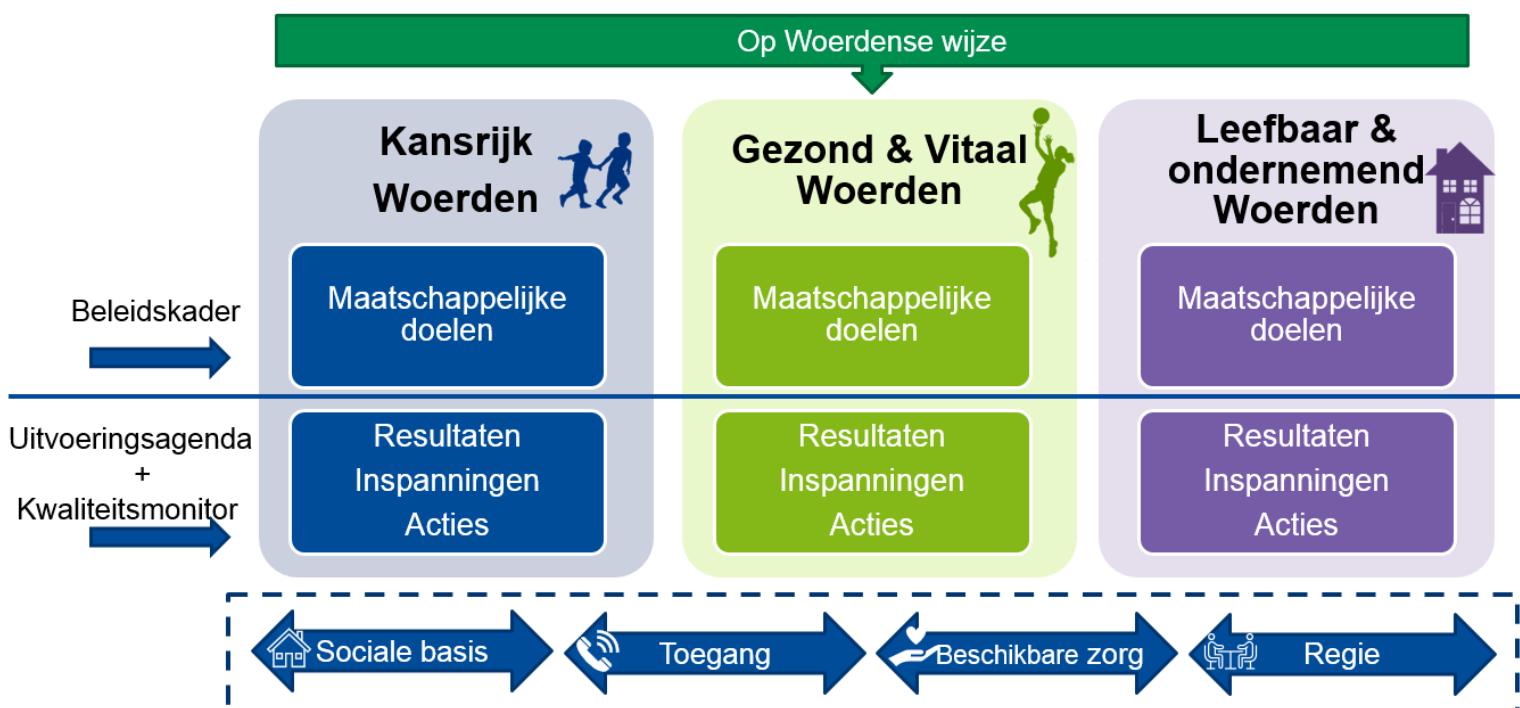
De gemeentelijke taken met betrekking tot het Sociaal Domein bestaan voor een groot gedeelte uit verplichte wettelijke taken. Dit beleidskader richt zich hier niet op, maar op onze maatschappelijke doelen aanvullend op de wettelijke basistaken. Hiermee geven wij samen met onze partners een eigen kleur en accent aan wat wij voor het Sociaal Domein in de gemeente Woerden belangrijk vinden.

5. Onze maatschappelijke doelen

De gemeente Woerden wil vanuit haar missie en visie op Woerdense Wijze (leidende principes) werken aan de maatschappelijke doelen. We behouden daarbij het goede én verbeteren wat nodig is. Dit doen wij door het clusteren van onze maatschappelijke doelen onder drie thema's:

1. Kansrijk Woerden
2. Gezond en Vitaal Woerden
3. Leefbaar en Ondernemend Woerden

Hoe de maatschappelijke doelen op de drie thema's, onze leidende principes en onze inrichting van het Sociaal Domein (sociale basis, toegang, beschikbare zorg en regie) met elkaar samenhangen is weergegeven in onderstaand plaatje.

6. Kansrijk Woerden

We willen dat iedereen in Woerden een goed leven kan leiden. Woerden is een welvarende gemeente waar dit voor de meeste inwoners ook mogelijk is. Toch geldt dit niet voor iedereen; niet alle inwoners hebben dezelfde kansen om zich te ontwikkelen, gezond te leven, gezond en veilig op te groeien of mee te doen. Welvaart is niet gelijk verdeeld en wordt beïnvloed door factoren als opleidingsniveau en migratieachtergrond (sociaal economische positie). Waar je woont en wat je achtergrond is, bepaalt mede de kansen die je hebt in het leven.

Landelijk is veel aandacht voor het terugdringen van kansenongelijkheid en de mate waarop factoren als achtergrond en bestaanszekerheid uitwerking hebben op alle levensdomeinen. Ook in Woerden doen we veel rondom armoede, inburgering, participatie en onderwijs. Met Kansrijk Woerden leggen we de nadruk op het integraal aanpakken van kansenongelijkheid en oorzaken die daaraan ten grondslag liggen. Het gaat met name om de garantie van bestaanszekerheid (armoede, inkomen), toegang tot onderwijs en ontwikkeling, gezond leven en opgroeien en de beschikbaarheid van een (sociaal) vangnet.

6.1. Wat zien we?

Op basis van de in de factsheet 'Kansrijk Woerden (zie bijlage 4 Factsheets)' opgenomen analyse zien we dat er in de gemeente Woerden gemiddeld minder inwoners met een laag inkomen en meer met een hoog inkomen wonen ten opzichte van het Nederlands gemiddelde. Dat betekent dat Woerden een welvarende gemeente is, maar dat [betekent niet dat kansenongelijkheid niet bestaat](#).

6.2. Maatschappelijke opgaven

Vergroten van kansengelijkheid van onze inwoners.

6.3. Maatschappelijke doelen

1. De **bestaanszekerheid van onze inwoners** is versterkt o.a. door het bestrijden of voorkomen van armoede
  - a) De notitie 'van armoede naar bestaanszekerheid' over het bereiken van de doelgroep, geboden ondersteuning en een 'breed loket' wordt meegenomen in de uitwerking van de uitvoeringsagenda.
  - b) Vrijtijdsvoorzieningen zoals sport, cultuur en buitenschoolse activiteiten zijn voor iedereen toegankelijk.
2. **Inwoners voor wie betaald werk niet vanzelfsprekend is** zijn zo veel mogelijk **op maat** begeleid naar bij hen passende daginvulling zoals betaald werk op maat, vrijwilligerswerk en/of maatschappelijke activiteiten. Er is daarbij ook oog voor een warme overdracht van jongeren en jongvolwassenen naar zelfstandigheid.
  - a) We zetten in op het stimuleren van **sociaal ondernemerschap**
3. **Basisvaardigheden van inwoners (digitalisering, laaggeletterdheid, taalvaardigheid, gezondheidsvaardigheden en rekenvaardigheid)** zijn verbeterd zodat inwoners beter meedoen in de samenleving.
4. **Nieuwe Woerdenaren krijgen een warm welkom**, en worden van het begin af aan gestimuleerd om naar vermogen mee doen in de Woerdense samenleving. Binnen de drie leerroutes wordt er zoveel mogelijk maatwerk geleverd en wordt ook ingezet op sociale integratie.
5. **Meer gelijke kansen voor kinderen en jongeren vanaf de zwangerschap en tijdens het opgroeien**
  - a. Kinderen (en gezinnen) hebben een kansrijke start door in te zetten op een gezamenlijke aanpak tussen partijen uit het medisch en sociaal domein voor kinderen (en gezinnen) in de eerste 1000 dagen van het leven van een kind.
  - b. Kinderen met een (risico op een) onderwijsachterstand hebben betere onderwijskansen.

- c. Kinderen en jongeren krijgen extra hulp om onderwijsvertragingen door COVID-19 maatregelen in te lopen; met het Nationaal Programma Onderwijs zetten we extra in op sociaal-emotionele en cognitieve ontwikkeling.
  - d. We zetten in op inclusief onderwijs. Bij onderhoud, renovatie, nieuwbouw en de inrichting van het onderwijs streven wij ernaar dat kinderen regulier en lokaal onderwijs volgen.
  - e. Meer kinderen en jongeren, kunnen samen met elkaar praten over hun leven en kunnen hulp vragen om hun leven kansrijker te maken.
  - f. De zelf-, en samenredzaamheid van ouders en kinderen op het gebied van opvoeden en opgroeien is versterkt.
  - g. Kinderen en jongeren ontvangen betere vormen van ondersteuning, waarbij (speciaal) onderwijs en jeugdhulp in samenwerking hun taken zo effectief mogelijk vervullen in aanvulling op de inzet van ouders en mede-opvoeders.
  - h. Kinderen en jongeren ervaren de inzet op een stevigere samenwerking tussen de gemeente, maatschappelijke partners in de stad (waaronder het jongerenwerk) en scholen.
  - i. Kinderen en jongeren ontwikkelen meer hun talent met de inzet van sport en cultuur.
  - j. We dragen zorg voor een warme overdracht en doorlopende lijn van de inzet van zorg en ondersteuning van 0-100 jaar.
  - k. Thuiszitters en vroegtijdig schoolverlaters worden gestimuleerd om maatschappelijk actief te worden en te blijven.
  - l. We volgen jongeren zonder startkwalificatie vanuit de Wet Regionale Meldpunt en Coördinatiefunctie (RMC-wet) tot 27 jaar.
6. We maken **informatie toegankelijker en beter vindbaar** zodat inwoners en samenwerkingspartners de weg vinden naar de beschikbare informatie, zorg en ondersteuning. Waar nodig worden inwoners ondersteund en begeleid in het vinden van de juiste weg in het vergroten van hun kansengelijkheid. Daarbij is oog voor diverse doelgroepen.

7. Gezond en Vitaal Woerden

Gezond en Vitaal Woerden richt zich op het bevorderen van de Positieve Gezondheid van inwoners. Inwoners hebben een gezonde balans tussen draagkracht en draaglast. Ze voelen zich fit en gezond en hebben het vermogen om goed om te gaan met de fysieke, mentale en sociale levensuitdagingen.

Gemeenten hebben de wettelijke taak om de gezondheid van inwoners te bewaken, te beschermen en te bevorderen. We zien gezondheid als een begrip dat veel verder gaat dan het ontbreken van een ziekte of beperking. Dit sluit aan bij het gedachtegoed van positieve gezondheid: niet de ziekte of de beperking staat centraal maar het vermogen en de (veer)kracht van mensen om hiermee om te gaan en te kunnen participeren. Ook in Woerden leggen we de nadruk op veerkracht in onze missie: *“We streven naar een veerkrachtige en zorgzame samenleving voor nu en straks”*.

In deze opgave staat de gezondheid en het welzijn van de inwoner centraal, in plaats van het aanbod van (curatieve) zorg. Uitgangspunt is het terugdringen van gezondheidsachterstanden (sociaal-economische gezondheidsverschillen) en ‘gezond leven makkelijk maken’ door een integrale aanpak vanuit het gedachtegoed van ‘Positieve Gezondheid’.

Binnen deze opgave sluiten we aan bij landelijke ontwikkelingen op het gebied van gezondheidsbeleid, zoals de landelijke nota gezondheidsbeleid waarin de landelijke prioriteiten op het gebied van publieke gezondheid beschreven staan en het Integraal Zorgakkoord (IZA) welke als doel heeft de zorg voor de toekomst goed, toegankelijk en betaalbaar te houden. Hierin is onder meer afgesproken om het preventief gezondheidsbeleid te versterken om daarmee de gezondheid van de samenleving te bevorderen en de druk op curatieve zorg waar mogelijk te verlagen. In het IZA is afgesproken dat de uitwerking van de preventieagenda zal plaatsvinden in het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA). In het GALA gaan Rijk, gemeenten en verzekeraars afspraken maken om de verdere beweging naar een integraal lokaal preventiebeleid mogelijk te maken. Ook lokaal zetten we in op domeinoverstijgende samenwerking met aanbieders van verpleegzorg (VVT)/Zorgkantoor, medische zorg, wooncorporaties en ons eigen voorliggend veld/de sociale basis.

7.1. Wat zien we?

Op basis van de in de factsheet ‘Gezond en Vitaal Woerden (zie bijlage 4 factsheets)’ opgenomen analyse zien we:

- Dat Woerden, vergrijst: mensen worden steeds ouder en het aandeel ouderen in de samenleving neemt toe. Een groot deel van de 65+ers heeft een goed ervaren gezondheid maar er komen in de toekomst meer ouderen met een chronische aandoening bij. Daardoor stijgt de behoefte aan gezondheidsvaardigheden (waaronder valpreventie) en het aantal mensen met dementie neemt toe. Onder andere door deze vergrijzende samenleving, stijgt de vraag naar zorg sneller dan het aanbod.
- Dat sociale problemen zoals eenzaamheid onder ouderen en psychosociale problemen onder jongeren toenemen. Bij de toenemende psychosociale problematiek van jongeren spelen verschillende maatschappelijke ontwikkelingen een rol. Zoals ervaren prestatiedruk, corona en de rol van sociale media. Deze ontwikkelingen kunnen een effect hebben op de gezondheid, waardoor er meer risico is op psychische problemen, eenzaamheid, en toenemende stress.
- Dat bij volwassenen en senioren een daling te zien is in het percentage mensen dat rookt. Onder de jeugd (13-17 jr) lijkt deze daling te stagneren.
- dat in Woerden een dalende trend zichtbaar is in zwaar alcoholgebruik. Ook onder jongeren (13-17 jarigen) daalt het gebruik van alcohol.
- Dat in Woerden 11% van de jongeren wiet of hasj gebruikt en 15% ooit harddrugs heeft gebruikt. 80% van de jongeren zegt dat het gemakkelijk is om aan drugs te komen wanneer je dat wilt. Eén op de vijf vindt het normaal als jongeren drugs gebruiken tijdens een feest.
- Dat 75% van de 13-17 jarige Woerdenaren lid is van een sportclub, sportvereniging of sportschool. Maar minder inwoners voldoen aan de beweegnorm.

7.2. De maatschappelijke opgave

Bevorderen van de (veer)kracht, samenkracht en eigen regie van inwoners zodat zij kunnen omgaan met fysieke, sociale en emotionele uitdagingen van het leven.

7.3. Maatschappelijke doelen

1. Inwoners gebruiken hun eigen kracht om **zelfstandig of in een woonvoorziening/woonvorm**, die aansluit op hun persoonlijke behoefte, te wonen. Zodra er passende zorg of (informele) ondersteuning nodig is zorgen we dat deze toegankelijk is voor degenen die het nodig hebben. We zetten daarbij interventies in op het gebied van:
  - a) **Mantelzorgondersteuning** en het bieden van **respijtzorg**
  - b) Voorkomen en verminderen van **eenzaamheid**
  - c) **Dementievriendelijke** gemeente
  - d) **Valpreventie**
  - e) **Beschikbaarheid voorzieningen en verschillende woonvormen**
2. We versterken **de mentale weerbaarheid** en het vermogen om te gaan met fysieke, emotionele en sociale levensuitdagingen bij **jeugdigen, jongvolwassenen en hun omgeving** door in te zetten op het vergroten van de eigen kracht en veerkracht.
  - a) Kinderen en jongeren ervaren minder **prestatiedruk**. Iedereen mag er zijn en is goed zoals die is. We hebben daarbij oog voor (neuro) diversiteit bij mensen.
  - b) We zetten in op een **warme overdracht** bij het begeleiden van jongeren in een kwetsbare situatie naar zelfstandigheid
  - c) We zetten in op het **vergroten van het sociale netwerk** van jeugdigen, jongvolwassenen en hun omgeving
3. We zetten in op het **vergroten van geluk en levensvoldoening/zingeving** voor alle inwoners door middel van onze culturele, sociale en fysieke voorzieningen en de natuurlijke buitenruimte. **We bevorderen een gezonde leefstijl** door de keuze hiervoor toegankelijk te maken op het gebied van:
  - a) Rookvrije generatie
  - b) Middelengebruik tegengaan voor en met jongeren
  - c) Sport en bewegen stimuleren
  - d) Gezonde voeding stimuleren
  - e) Mediawijsheid en gamegedrag
  - f) We houden rekening met sociaal-economische gezondheidsverschillen en zetten waar nodig wijkgericht (in en met de wijk) in.
4. We zetten in op **domeinoverstijgende samenwerking** met aanbieders in het medisch domein, huisartsenzorg, wooncorporaties en de lokale formele en informele organisaties.

8. Leefbaar en Ondernemend Woerden

Woerden is een fijne gemeente om te wonen, leven en werken. Er is behoefte aan meer woningen en bijbehorende voorzieningen die passen bij de verschillende levensfasen van inwoners. Daarom streven we ernaar dat Woerden in huisvesting en voorzieningen groeit, maar wel met grenzen. We zorgen dat voorzieningen eraan bijdragen dat alle inwoners naar eigen vermogen mee doen in de samenleving om zo de leefbaarheid te behouden. Daar hoort ook veiligheid bij; onze inwoners voelen zich veilig in onze gemeente. Woerden is ook een sociaal sterke gemeente, we kijken naar elkaar om en hebben oog voor elkaar. Vrijwilligers in de buurt spelen hierbij een centrale rol. Wij noemen dat sociaal in de wijk door de wijk. Zorg en ondersteuning wordt op maat georganiseerd. Dit kan omdat we voorzieningen dichtbij huis in de buurt of dorp organiseren. Ook ambtenaren en medewerkers van Woerden Wijzer zijn vaker in de wijk aanwezig waardoor inwoners worden ondersteund waar nodig. Inwoners voor wie meedoen niet vanzelfsprekend is, worden meer zichtbaar.

8.1. Wat zien we?

Op basis van de factsheet 'Leefbaar en ondernemend Woerden' (zie bijlage 4) zien we dat er de afgelopen jaren sterk is geïnvesteerd in onze sociale basis. Er zijn laagdrempelige ontmoetingsplaatsen gerealiseerd (sociaal werken in de wijk/huizen van) en informele organisaties zijn versterkt door het maken van meerjarige afspraken die aansluiten op de doelen uit de Maatschappelijke Agenda (versterking voorliggend veld). Toch zijn er ook voor de komende jaren een aantal uitdagingen waardoor we verder moeten inzetten op een leefbaar en ondernemend Woerden. Zo neemt het aantal beschikbare vrijwilligers (uren) af. De door inwoners ervaren sociale, emotionele en praktische steun in eigen wijk of dorp neemt ook af. Vanuit de hervormingsagenda Jeugd wordt opgeroepen te blijven investeren in een sterke (pedagogische) basis).

8.2. Maatschappelijke opgave

Alle inwoners doen mee naar vermogen en worden ondersteund waar nodig in eigen wijk of dorp.

8.3. Maatschappelijke doelen

1. De (inrichting van de) **fysieke woon- en leefomgeving** nodigt uit tot **sporten, bewegen en ontmoeten** en bevordert de zelf- en samenredzaamheid. De leefomgeving draagt daarmee bij aan het bevorderen van de veerkracht en gezondheid van inwoners.
  - a. Sociale, culturele, educatieve, informatieve en fysieke voorzieningen en de natuurlijke buitenruimte dragen bij aan het **vergroten van de kwaliteit van leven** van inwoners. De inrichting nodigt uit tot meedoen, **verhogen van de leefbaarheid** in onze wijken en dorpen en het **versterken van sociale netwerken** van inwoners
  - b. Voorzieningen zijn **afgestemd op de behoefte** per wijk/dorp
  - c. Bewegen dient een preventief doel. **Iedereen kan sporten en bewegen** en wordt gezien en gehoord bij sportverenigingen.
  - d. **Iedereen kan cultuur beleven en uiten**. Cultuur versterkt creatieve vermogens en de veerkracht van inwoners.
2. In elke wijk of dorp zijn **laagdrempelige, gastvrije en integrale ontmoetingsplaatsen op loop- of fietsafstand waar functies met elkaar zijn verbonden en** waar kinderen, jongeren en volwassenen terecht kunnen voor ontmoeting, activiteiten, informatie, advies en ondersteuning
  - a. De **programmering en activiteiten** worden **voor en door kinderen, jongeren en volwassenen** georganiseerd.
  - b. **Advies en hulpverlening is afgestemd op de behoefte** v/d wijk of dorp. Deze richt zich op het vergroten van eigen regie en veerkracht van de inwoners.
  - c. Ook **schoollocaties** worden benut. Er is een goede verbinding en samenwerking met de **bibliotheek** en/of andere **cultureel-maatschappelijke organisaties**.
3. Er is een **sterke lokale ondersteuningsstructuur** in wijk en dorp. **Alle inwoners** voelen zich veilig thuis in elke wijk en elk dorp. Advies, ondersteuning en voorzieningen zijn erop gericht om de zelfredzaamheid, samenredzaamheid en kwaliteit van leven te vergroten en de veerkracht van deze

inwoners te verhogen.

- a. **Inwoners kennen en respecteren elkaar**, zien naar elkaar om en helpen elkaar waar dat nodig is.
  - b. Informele organisaties worden ondersteund in het **vinden, werven en binden van vrijwilligers**.
  - c. **Inwonersinitiatieven** die bijdragen aan de maatschappelijke doelen worden ondersteund en waar nodig gefaciliteerd.
  - d. Er is een **stevig lokaal netwerk** aanwezig en een sterke (pedagogische) sociale basis afgestemd op de behoefte van diverse doelgroepen per wijk/dorp. Deze (pedagogische) sociale basis bestaat uit basisvoorzieningen zoals opvang, onderwijs, welzijn, jongerenwerk, sport, cultuur en (jeugd)gezondheidszorg. Hierbij wordt de verbinding gezocht met en gebruik gemaakt van inzet/expertise van: ondernemers, bedrijfsleven, instellingen en centra voor zingeving.
  - e. Er is **laagdrempelige advies, informatie en ondersteuning** over mentaal welbevinden, zingeving, meedoen, vrijetijdsbesteding, kwaliteit van leven, opvoeden, opgroeien, zorg en ondersteuning beschikbaar in elke wijk of dorp. Deze informatie, advies en ondersteuning is beschikbaar, vindbaar en dichtbij met daarbij oog voor toegankelijkheid van informatie voor meerdere doelgroepen.
  - f. **Formele en informatie organisaties en Woerden Wijzer zijn vindbaar** en zonodig fysiek aanwezig op ontmoetingsplaatsen en/of bij vindplaatsen zoals onderwijs en huisartsen. De samenwerking tussen al deze partijen is versterkt
  - g. **Advies- en hulpverlening is afgestemd op behoeften** en gericht op het verhogen van de eigen regie en veerkracht.
4. Door een **betere aansluiting/verbinding van zorg en veiligheid** creëren we meer vroegsignalering, preventie en duurzame interventies
- a. Er is een effectieve en integrale aanpak ontwikkeld voor langdurige en complexe problematiek bij gezinnen en inwoners.
  - b. Er is een betere aansluiting tussen veiligheid en zorg om tijdig (passende) ondersteuning te bieden aan jongeren.

9. Uitvoering, monitoring en communicatie

9.1. Samen uitvoeren

De uitvoering van de maatschappelijke agenda doen wij samen met onze maatschappelijke partners. Hoe we dat precies gaan doen en welke resultaten en acties we hiermee beogen wordt uitgewerkt in de uitvoeringsagenda met daaraan gekoppeld de kwaliteitsmonitor. Dit beleidskader vormt het uitgangspunt voor de afspraken die wij met onze partners maken. Wij zetten daarbij in op langdurige samenwerkingsrelaties en hebben vertrouwen in de expertise op het 'hoe' van de organisaties. We stimuleren onderlinge samenwerking tussen organisaties door coalities te sluiten en elkaar te inspireren en te waarderen. Dit geldt voor informele organisaties onderling, maar ook voor de samenwerking tussen 1^e en 2^e lijns organisaties en de informele organisaties. Waar nodig jaagt de gemeente de samenwerking tussen organisaties actief aan.

9.2. Sturing: contract en contact

De gemeente stuurt vooral op het 'wat', vanuit vertrouwen en gezamenlijke verantwoordelijkheid. We zoeken daarbij naar een goede balans tussen vertrouwen en controle. Daarom zetten wij in op goed accounthouderschap waarbij we voortgangsgesprekken voeren met maatschappelijke partners en de realisatie van onze opgaven en maatschappelijke doelen monitoren via de kwaliteitsmonitor. De opgaven, maatschappelijke doelen en resultaten zijn leidend in de afspraken die wij maken met onze partners. Deze afspraken leggen wij vast in aanbestedingsdocumenten, uitvoeringsovereenkomsten, contracten en subsidiebeschikkingen. Wij zetten daarbij waar mogelijk in op meerjarige afspraken. Wij meten onze resultaten op twee manieren: door te tellen en te vertellen. Beide zijn even belangrijk. Soms is het effect van een inspanning niet in cijfers uit te drukken, maar is de inspanning van onschatbare waarde voor de kwaliteit van leven van onze inwoners. We houden de verantwoordings- en registratiedruk bij maatschappelijke partners zo laag mogelijk door met elkaar te bepalen op welke indicatoren we onze opgaven, maatschappelijke doelen en resultaten monitoren. We beseffen ons ook dat niet alle resultaten binnen vier jaar zichtbaar zijn, veel resultaten bereiken wij pas op de langere termijn.

9.3. Communicatie

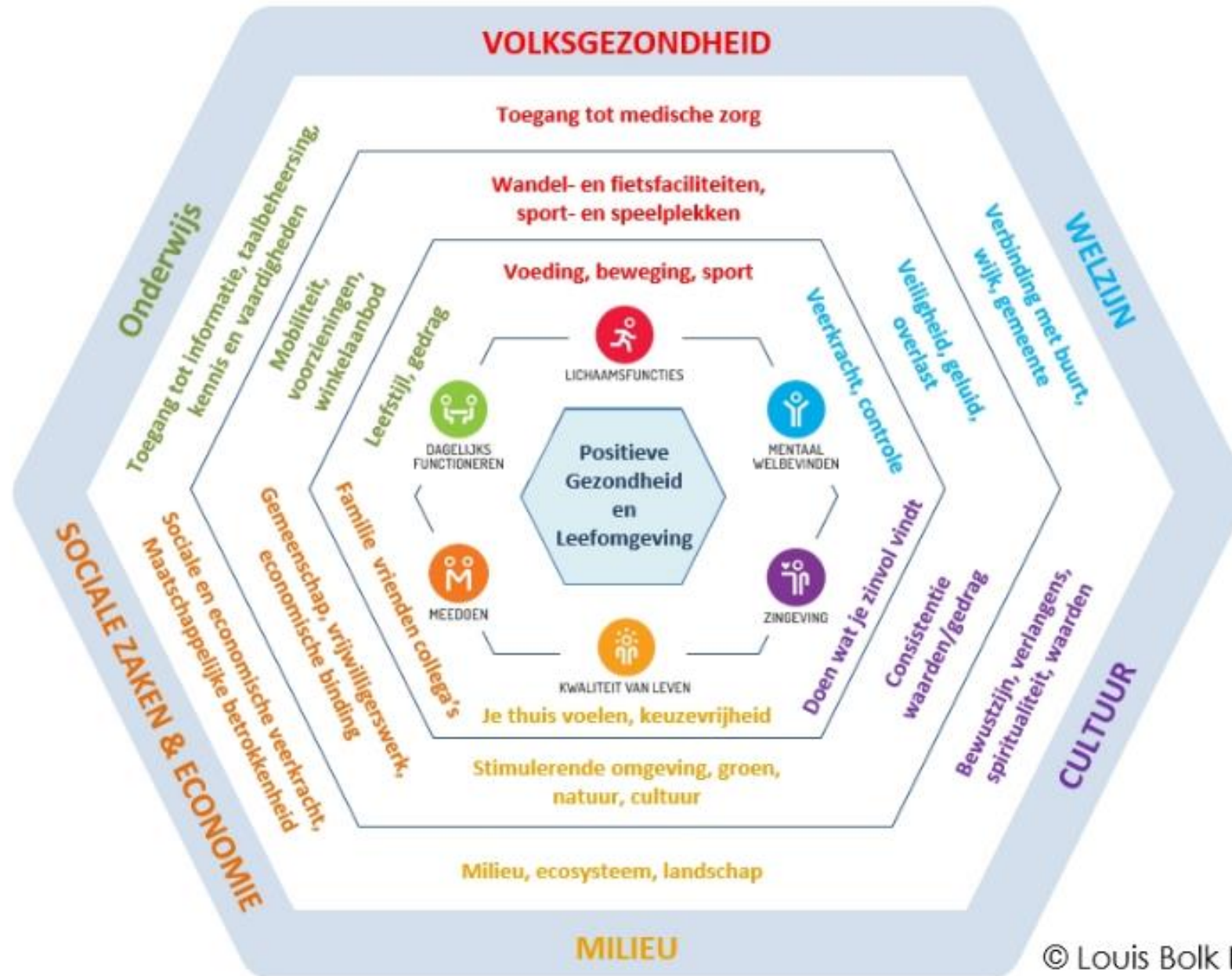
De Maatschappelijke Agenda richt zich op samenwerking. Communicatie is daarbij een randvoorwaarde. De doelgroepen waarmee we communiceren zijn divers: inwoners, maatschappelijke partners, personeel en politiek. Wij passen onze communicatie hierop aan en gebruiken diverse communicatiemiddelen. Concrete communicatiemiddelen zijn waar relevant in de hoofdstukken hiervoor benoemd. Communicatiemiddelen die we vanuit de Maatschappelijke Agenda inzetten zijn o.a.: thema- en informatiebijeenkomsten met maatschappelijke organisaties en gemeenteraad, workshops positieve gezondheid, digitaal platform, inwonersmarkt, storytelling en communicatie via de social media kanalen.

Bijlage 1. Verschillenanalyse Maatschappelijke Agenda 2019-2022 en Maatschappelijke Agenda 2023-2027

		Maatschappelijke Agenda 2019-2022	Maatschappelijke Agenda 2023-2027
Opbouw en structuur	Door ontwikkeling	1 document	1. Drieluik 2. Resultaten SMART d.m.v. kwaliteitsmonitor
Missie/visie	Blijft gelijk	Iedereen doet mee! Actieve en dienstverlenende overheid. Regie bij gemeente.	Samen voor elkaar. Actieve en dienstverlenende overheid. Regie bij gemeente.
leidende principes	Nieuw	Geen leidende principes opgenomen	Leidende principes nieuw toegevoegd.
Strategie: Inrichtings-elementen	Door ontwikkeling	Koerswijziging op inrichting d.m.v. 5 beleidsprioriteiten	✓ Algemene uitgangspunten 4 inrichtingselementen (sociale basis, toegang, beschikbaarheid hulp, regie) ✓ Basiskoers niet gewijzigd. Wel doorontwikkeling
Inhoudelijke thema's en beleids-prioriteiten	Herijking	5 thema's: 1. Gezondheid en bewegen 2. Groei, ontwikkeling en leren 3. Maatschappelijke ondersteuning/betrokkenheid/eenzaamheid 4. Werk en inkomen 5. Wonen met zorg 5 overkoepelende beleidsprioriteiten: 1. Invoering casemanagement 2. Inkoop 3. Versterking voorliggend veld 4. Sociaal werken in de Wijk 5. Participatie	3 integrale thema's: 1. Kansrijk Woerden 2. Gezond en Vitaal Woerden 3. Leefbaar en Ondernemend Woerden 4 overkoepelende basiselementen: 1. Sociale basis 2. Toegang 3. Beschikbaarheid zorg en ondersteuning 4. Regie

Bijlage 2. Beleid vanuit Positieve Gezondheid

Inrichting: wat zien we?

Sociale basis

- ✓ Gemeente groeit, voorzieningenniveau moet meegroeien
- ✓ Hervormingsagenda inzet op 'normaliseren' → druk sociale basis: doorontwikkeling
- ✓ Afgelopen jaren geïnvesteerd in sterke sociale basis (sociaal werken in de Wijk)
- ✓ Verbinding sport/cultuur/welzijn/gezondheid en kansen vanuit rijksmiddelen

Toegang

- ✓ Hervormingsagenda Jeugd/input uit evaluatie/storytelling → doorontwikkeling nodig
- ✓ Doorontwikkeling: lokale teams die zelf (lichte) begeleiding bieden.
- ✓ Laagdrempelig aanwezig in wijken en dorpen, aansluiten op sociale basis
- ✓ Versterken samenwerking informele veld en partners

Beschikbaarheid zorg en ondersteuning

- ✓ Landelijke wetgeving: beperking reikwijdte (inkomenstoets Wmo/hervormingsagenda)
- ✓ Inzet normalisering: geïndiceerde hulp voor meest kwetsbare inwoners.
- ✓ Lichte (ondersteunings) vragen preventief en laagdrempelig oplossen
- ✓ Kaders hervormingsagenda: bepalen wat waar en met wie wordt ingekocht (regio).

Regie

- ✓ Hervormingsagenda: datagedreven werken moet. Gemeente moet hierop aansluiten
- ✓ Partners ervaren teveel regeldruk

Maatschappelijke Agenda 2023-2027

Startfoto

Inhoud

Bevolkingsontwikkeling	3
Kansrijk Woerden	4
Gezond en Vitaal Woerden	6
Leefbaar en Ondernemend Woerden	9
Gebruik sociaal domein	

Cijfers en feiten

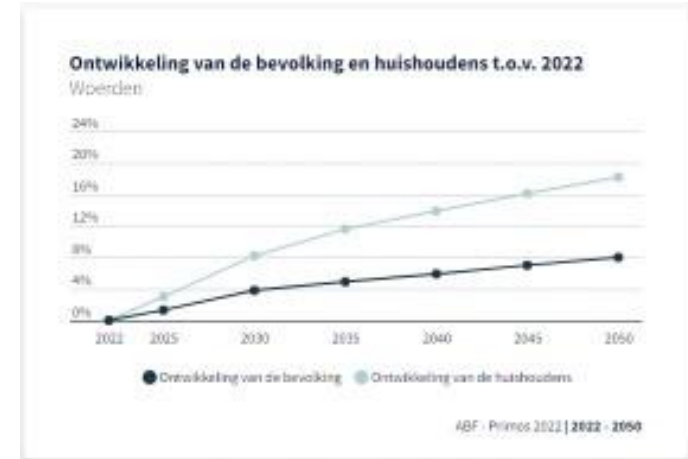
De gemeente Woerden gaat samen met maatschappelijke partners aan de slag met de Maatschappelijke Agenda: het beleidsplan voor het sociaal domein voor de komende jaren.

Om te kunnen bepalen wat de belangrijke thema's zijn voor de komende jaren, kijken we eerst hoe Woerden er nu voor staat. Dit staat weergegeven in de **Startfoto Maatschappelijke Agenda 2023-2027**. In de volgende factsheets staan de belangrijkste cijfers per thema hieruit genoemd. Deze factsheets geven geen compleet overzicht, maar is een selectie.

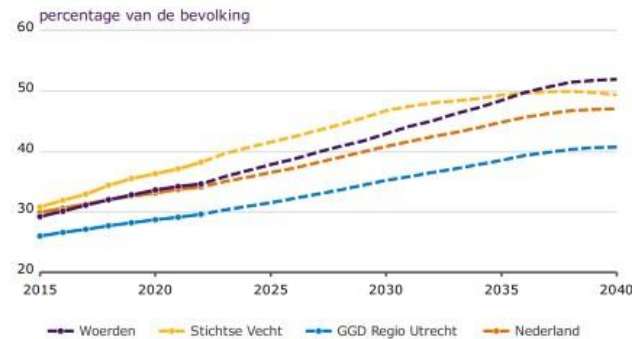
Er is gebruik gemaakt van openbare bronnen zoals het CBS, onderzoeken van de GGD en ook van cijfers van de gemeente over gebruik van Jeugdzorg, Wmo en de Participatiewet. De websites waar deze bronnen zijn te vinden, staan in de factsheets en in de Startfoto genoemd.

Bevolking Woerden

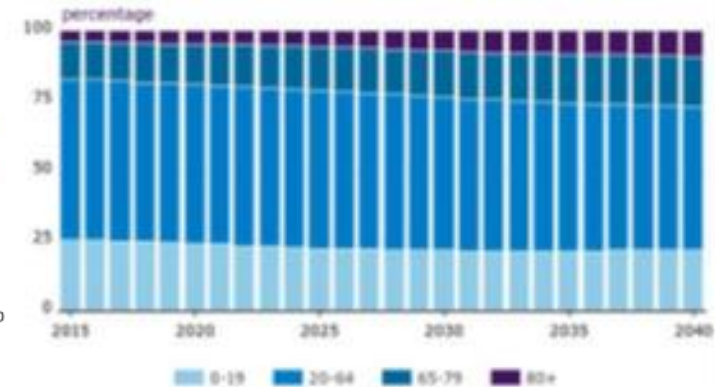
- ✓ 52.882 inwoners op 1-1-2022, die samen wonen in 22.360 huishoudens (CBS)
- ✓ De bevolking groeit de komende jaren tot 57.130 in 2050 (primos-prognose)
- ✓ Woerden vergrijst sterker in verhouding tot het provinciaal en Nederlands gemiddelde (CBS).

Trend Grijsz druk in Woerden en Stichtse Vecht

Bron: Bevolkingsstatistiek (CBS) i.c.m. Primos-prognose (ABF Research), bewerking RIVM

Bron: Primos-prognose, ABF Research

Kansrijk Woerden

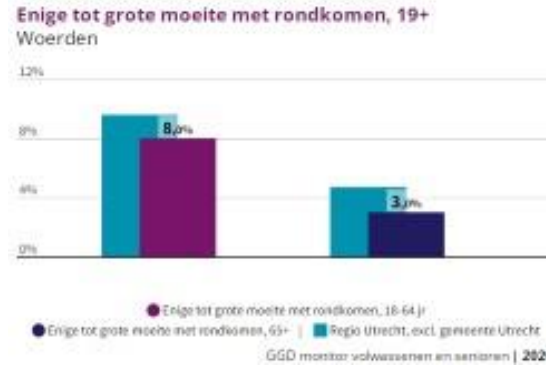

We willen dat in Woerden iedereen in staat is om een goed leven te leiden. Woerden is een welvarende gemeente waar dit voor de meeste inwoners ook kan. Toch weten we dat dit niet voor iedereen geldt, dat niet alle inwoners dezelfde kansen hebben om zich te ontwikkelen, gezond te leven, gezond en veilig op te groeien en mee te doen in de samenleving. Welvaart is niet gelijk verdeeld en hangt in grote mate af van factoren als opleidingsniveau en migratieachtergrond. Waar je huis staat en wat je achtergrond is, bepaalt in grote mate de kansen die je hebt in het leven.

Landelijk is veel aandacht voor het terugdringen van kansenongelijkheid en ook voor de mate waarop factoren als achtergrond en bestaanszekerheid uitwerking kunnen hebben op alle levensdomeinen. Op gemeentelijk niveau wordt er al veel gedaan om mensen te helpen rondom armoede, inburgering, participatie en onderwijs. Met Kansrijk Woerden leggen we de nadruk op het integraal aanpakken van kansenongelijkheid en de oorzaken die daaraan ten grondslag liggen. Met name gaat het dan om de garantie van bestaanszekerheid (armoede, inkomen), toegang tot onderwijs en ontwikkeling, gezond leven en opgroeien en de beschikbaarheid van een (sociaal) vangnet.

KANSRIJK WOERDEN

- ✓ Woerden heeft ten opzichte van het regionaal gemiddelde relatief minder inwoners die moeite hebben met rondkomen (GGD)
- ✓ 5% van inwoners risico op energiearmoede (CBS)
- ✓ Sinds 2015 stijging aantal vroegtijdig schoolverlaters in Woerden (CBS)
- ✓ Jongeren werkloosheid stijgt licht, maar minder dan in regiogemeenten (CBS).
- ✓ Minder dan 5% is laaggeletterd & laaggecijferd Dit is lager dan sommige andere regiogemeenten. Echter kan een groot deel verborgen zijn vanwege schaamte (CBS).
- ✓ Verwachte toename 2023-2024 percentage problematische schulden, grote verschillen per wijk (GGD)
- ✓ Aantal nieuwkomers in Woerden stijgt (o.a. dubbele taakstelling statushouders)

Ouders hebben moeite met rondkomen

2,8%
Woerden

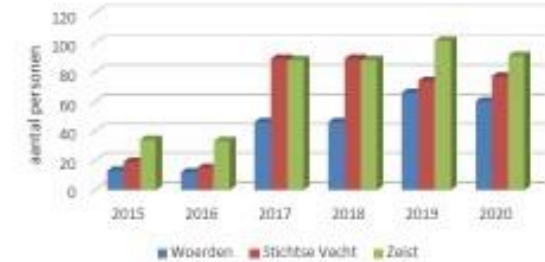
3,3%
Regio Utrecht, excl. gemeen...

Digitaal Dossier jeugdgezondheidszorg | 2021

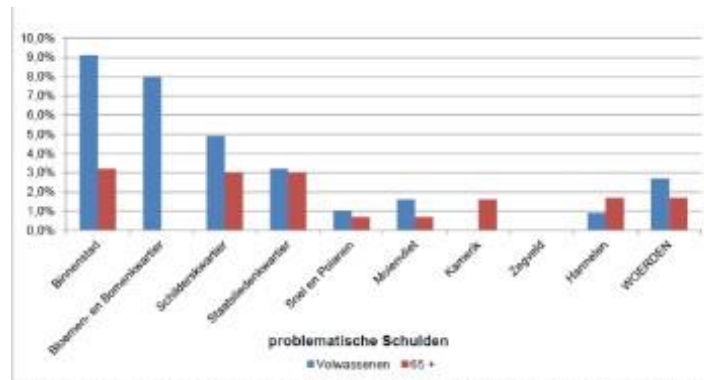
Risico op energiearmoede

Voortijdig schoolverlaters (MO & VO)

Aantal vroegtijdig schoolverlaters
(CBS, 2021)

Figuur 29 percentage dat aangeeft problematische schulden te hebben (Bron: GGD gezondheidsmonitor, 2018)

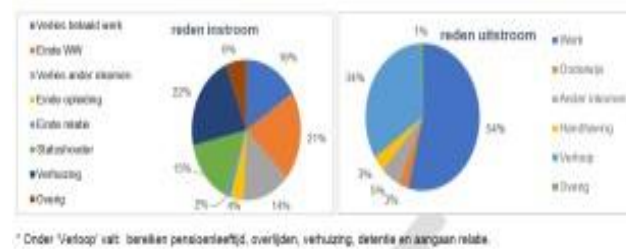
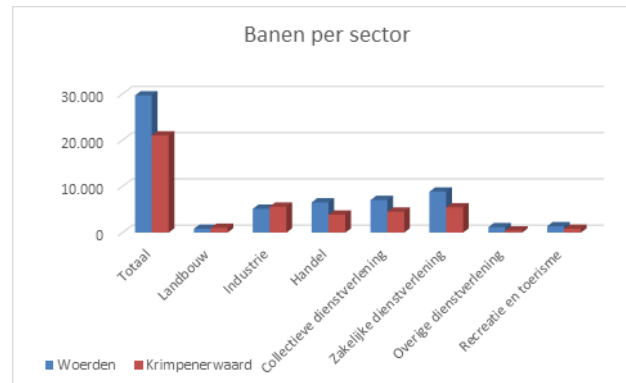
Jongeren werkloosheid

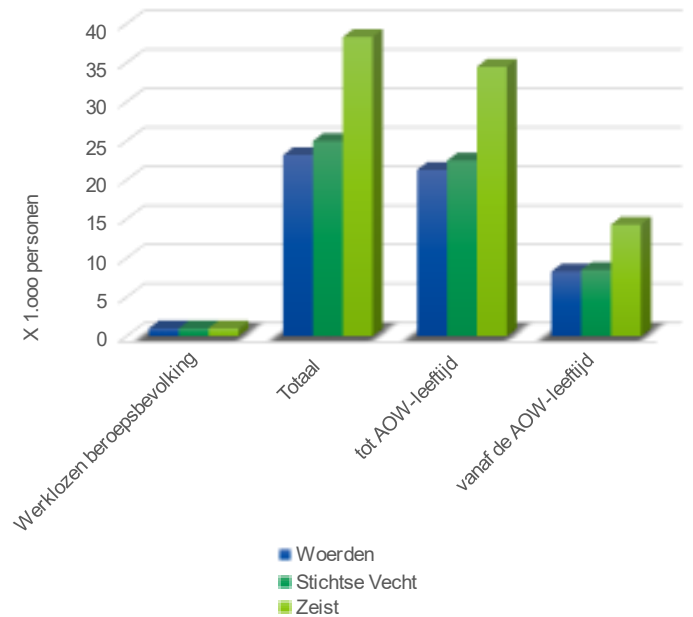
Werkloze jongeren
(CBS, 2021)

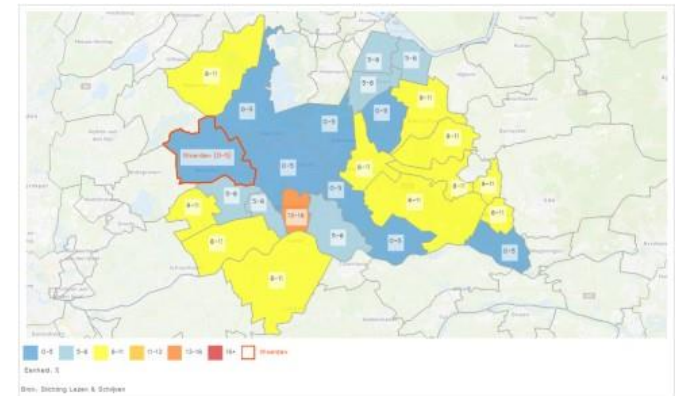
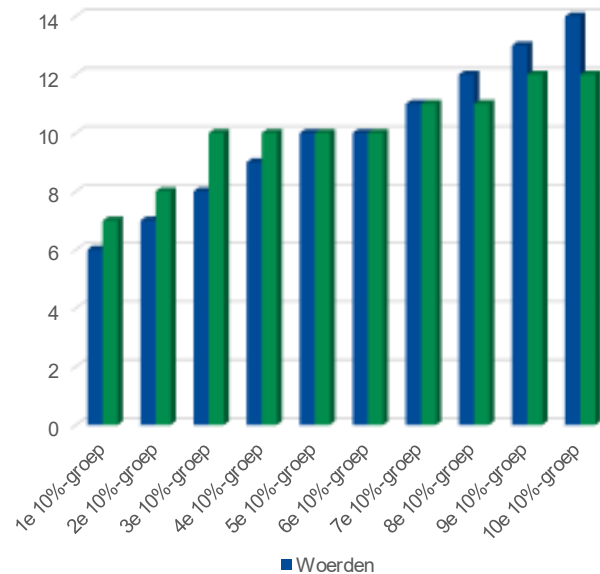
- ✓ Relatief veel banen in de dienstverlening, handel en industrie.
- ✓ Relatief veel mensen met een middeninkomen (5e en 6e percentiel)
- ✓ Minder dan 5% is laaggeletterd & laaggecijferd. Dit is lager dan sommige andere regiogemeenten. Echter kan een groot deel verborgen zijn vanwege schaamte (CBS).

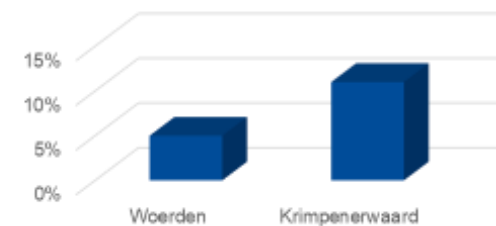
Bijstand en bijstand gerelateerde uitkering

Inkomensverdeling decielen

Laaggeletterden & laaggecijferden

Gezond en Vitaal Woerden

Gezond en Vitaal Woerden richt zich op het bevorderen van de positieve gezondheid van onze inwoners. Vitale inwoners hebben een gezonde balans tussen draagkracht en draaglast. Zij zijn gezond, fit, sterk en hebben het vermogen om goed om te gaan met de fysieke, mentale en sociale levensuitdagingen.

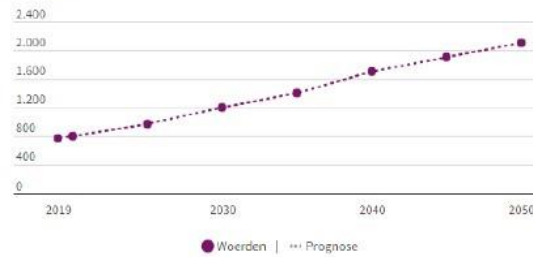
Gemeenten hebben de wettelijke taak om de gezondheid van hun inwoners te bewaken, beschermen en te bevorderen. Hierbij zien we gezondheid als een begrip dat veel verder gaat dan het ontbreken van een ziekte of beperking. Dit sluit aan waar het in positieve gezondheid om draait: niet de ziekte of de beperking staat centraal maar het vermogen en de eigen (veer)kracht van mensen om hiermee om te gaan en te kunnen participeren.

Ook in Woerden leggen we de nadruk op veerkracht in onze missie: “We streven naar een veerkrachtige en zorgzame samenleving voor nu en straks”. In deze opgave staat dus niet zozeer het aanbod van (curatieve) zorg centraal, maar de gezondheid en het welzijn van de inwoner. Uitgangspunt daarbij is het terugdringen van gezondheidsachterstanden, sociaal-economische gezondheidsverschillen en ‘gezond leven makkelijk maken’ aan de hand van een integrale aanpak op basis van het gedachtengoed van ‘positieve gezondheid’. In de programma’s binnen deze opgave sluiten we aan bij landelijke ontwikkelingen op het gebied van gezondheidsbeleid, zoals de landelijke nota gezondheidsbeleid en het Integraal Zorgakkoord.

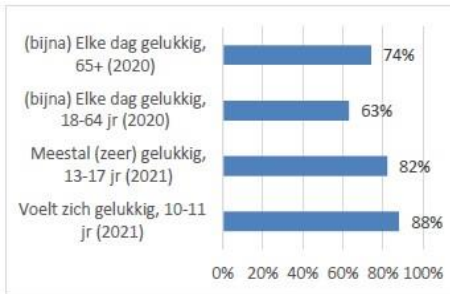
MENTALE GEZONDHEID

- ✓ Door de vergrijzing neemt het aantal mensen met dementie toe.
- ✓ Door onze veranderende bevolking neemt de behoefte aan zorg en ondersteuning toe. Tegelijkertijd kampt de zorg met personeelstekorten en met uitval. Dit kan ondermeer druk leggen op mantelzorgers.
- ✓ In Woerden is sprake van een stijging van het aantal overbelaste mantelzorgers.
- ✓ Van de 65+ers heeft 70% een goed ervaren gezondheid, dit is een stijgende trend. Wel is 8% ernstig eenzaam.
- ✓ Stijging percentage jongeren (13-17jr) met psychosociale problemen en eenzaamheidsgevoelens, maar 82% van de 13-17 jarigen is meestal (zeer) gelukkig (gelijk aan regio)

Mensen met dementie aantal

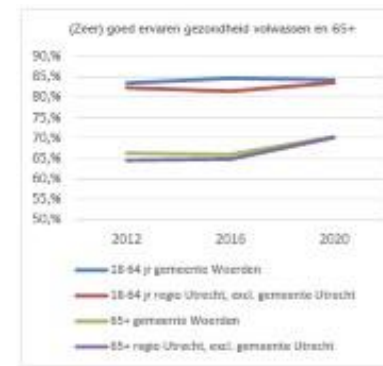
Aantal mensen met dementie
(CBS, 2019)

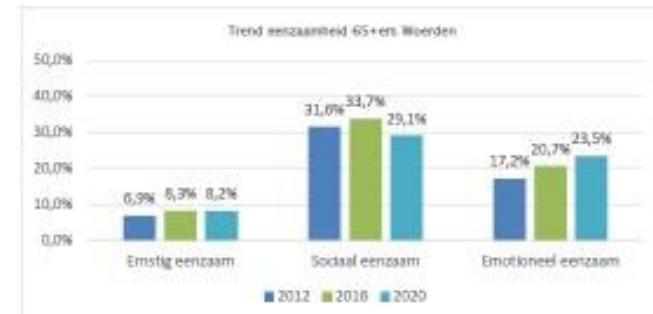
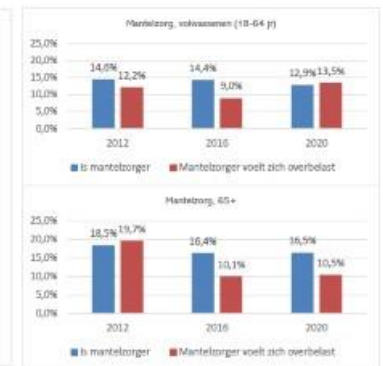
Bron: GGDrU, 2022

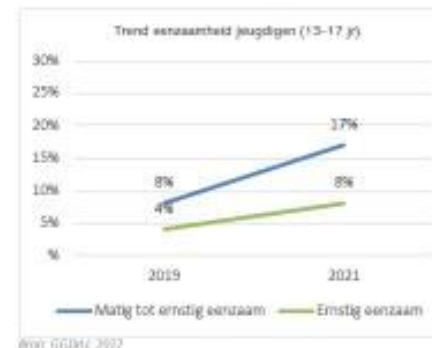
Bron: GGDrU, 2022

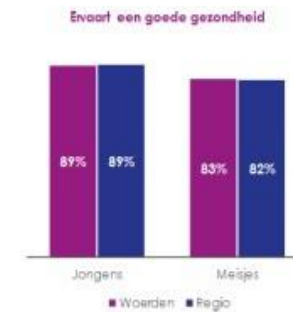
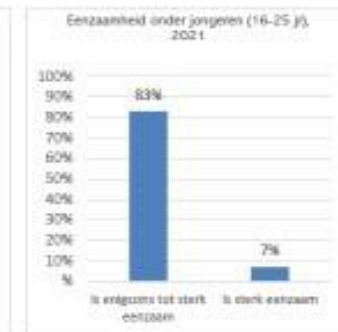
Bron: GGDrU, 2022

Bron: GGDrU, 2022

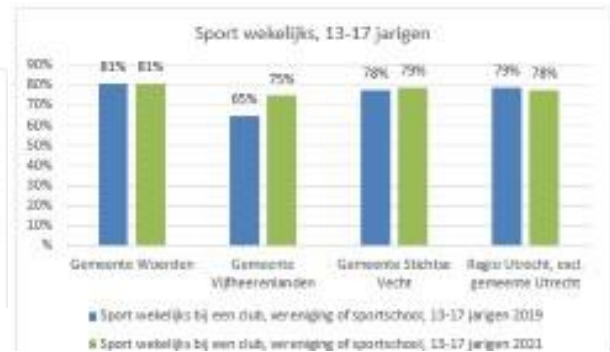
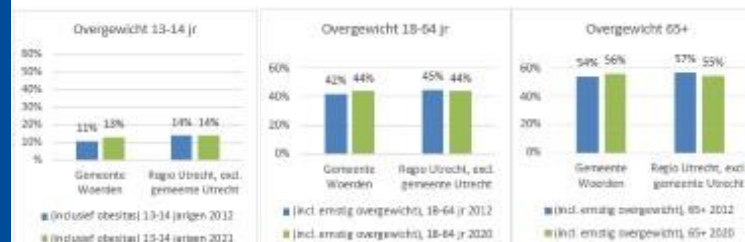
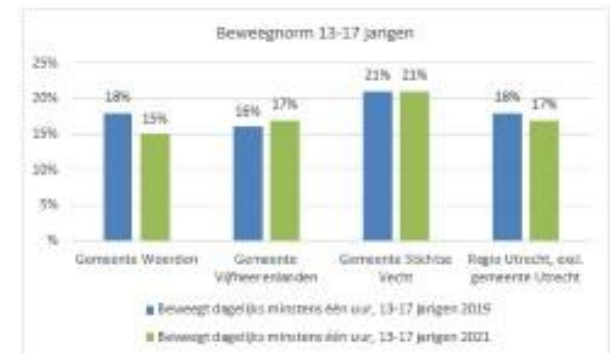
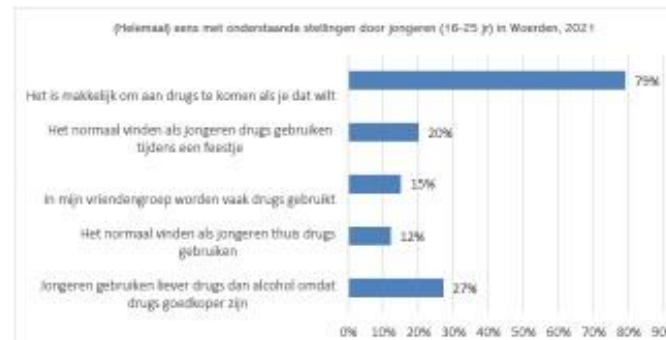
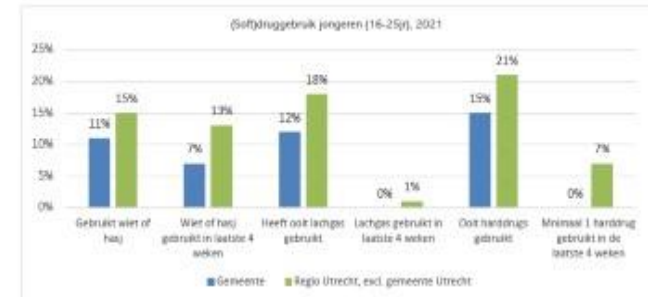
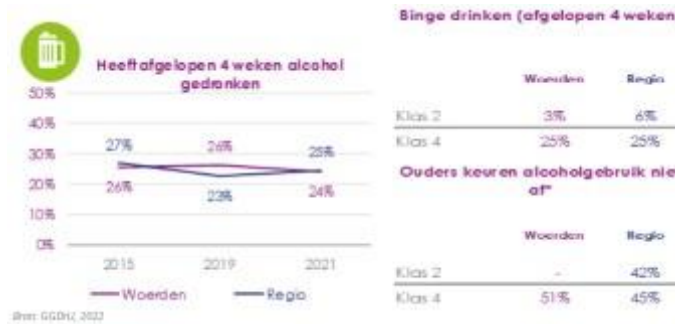
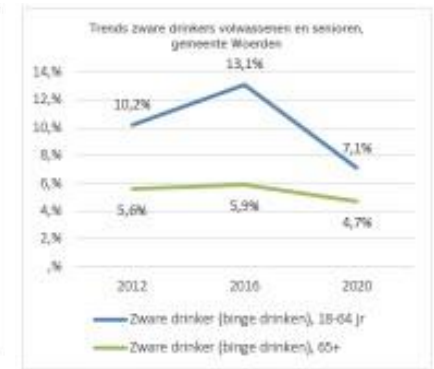
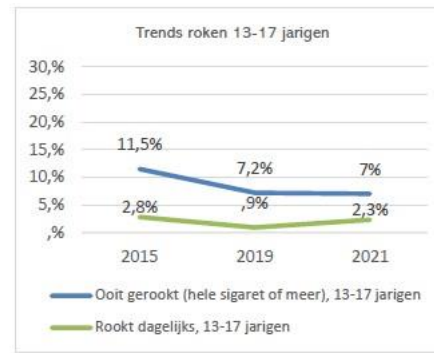
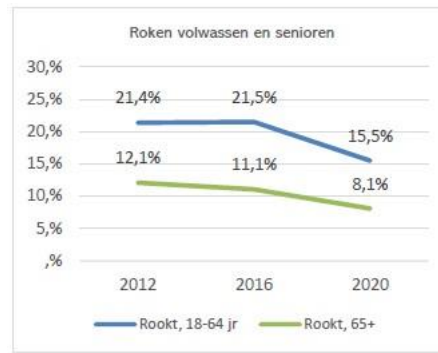
Bron: GGDrU, 2022

Bron: GGDrU, 2022

FYSIEKE GEZONDHEID EN LEEFSTIJL

- ✓ Daling in percentage rokers, maar onder de jeugd (13-17 jr) is het percentage rokers gestegen van 0,9% in 2019 naar 2,3% in 2021. Dit is meer dan de regio (2%).
- ✓ Dalende trend (zwaar) alcoholgebruik onder volwassenen (komt overeen met regio).
- ✓ NIX18: van de jeugd onder de 18 die alcohol drinkt keurt 51% van de ouders alcoholgebruik niet af (regio 45%).
- ✓ In de gemeente Woerden wordt door jongeren minder drugs gebruikt dan in de regio, maar 80% jongeren zegt dat het makkelijk is om aan drugs te komen en 20% vindt dat het normaal als jongeren drugs gebruiken tijdens een feest
- ✓ In Woerden sporten 13-17 jarigen vaker (81%) wekelijks bij een sportclub dan in de regio (78%), maar minder jeugdigen voldoen aan beweegnorm van één uur bewegen per dag (15% in Woerden t.o.v. 17% in de regio)

SOCIAAL ECONOMISCHE GEZONDHEIDS- VERSCHILLEN

- ✓ Woerden heeft ten opzichte van het regionaal gemiddelde relatief minder huishoudens dat moeite heeft met rondkomen (zie Kansrijk Woerden) (GGD)
- ✓ Echter, moeite met rondkomen heeft een negatief effect op de 6 domeinen van gezondheid

Relatie armoede - gezondheid

'Arm maakt ziek en ziek maakt arm'

Goed ervaren gezondheid, 19+ (regio)

Geen moeite met rondkomen

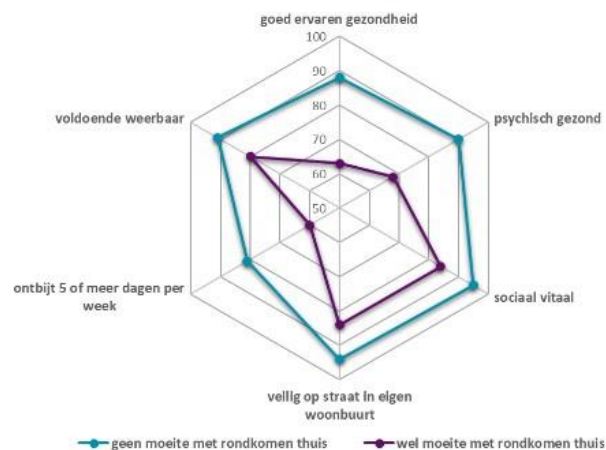

Moeite met rondkomen

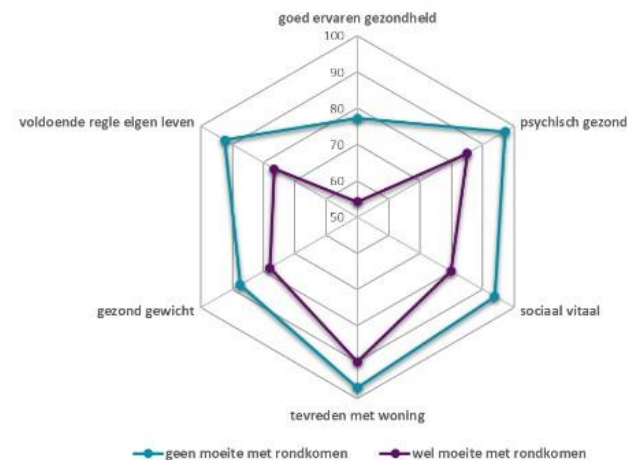

■ goed ervaren gezondheid

Relatie rondkomen en 6 domeinen van gezondheid, 13-17 jr (regio)

Relatie rondkomen en 6 domeinen van gezondheid, 19+ (regio)

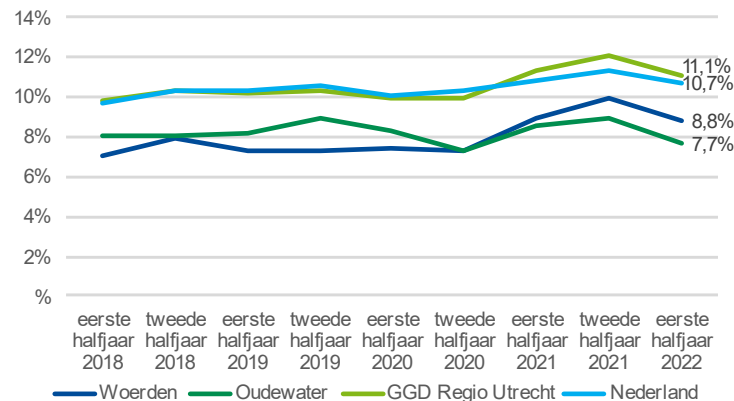
ZORGGEBRUIK

✓ Het aantal kinderen in de Jeugdzorg stijgt met name op een paar percelen, namelijk de specialistische GGZ, Jeugdzorg ambulante en residentiële zorg (Jeugdhulp verblijf). Het betreft hier relatief zware zorg met soms hoge kosten per cliënt. Dit past bij het landelijk en regionaal beeld. Hierdoor stijgen ook de kosten. Het totaal aantal jongeren met jeugdhulp neemt wel af. Woerden scoort begin 2022 iets lager dan het regio- en landelijk gemiddelde, maar iets hoger dan Oudewater.

✓ We zien hier een dalende trend voor het volume van zowel huishoudelijke hulp (HH), begeleiding individueel (BGi) als ook begeleiding groep (BGg).

✓ We zien daarentegen een stijgende trend voor de kosten van alle voorzieningen.

Jongeren met jeugdhulp

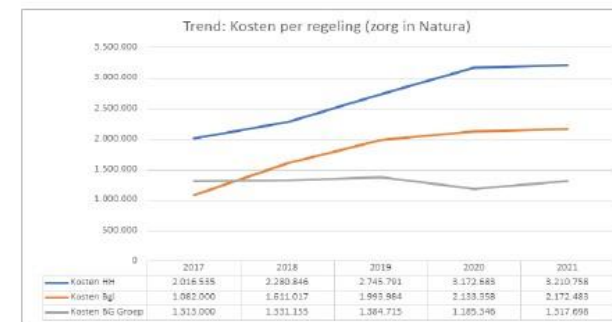
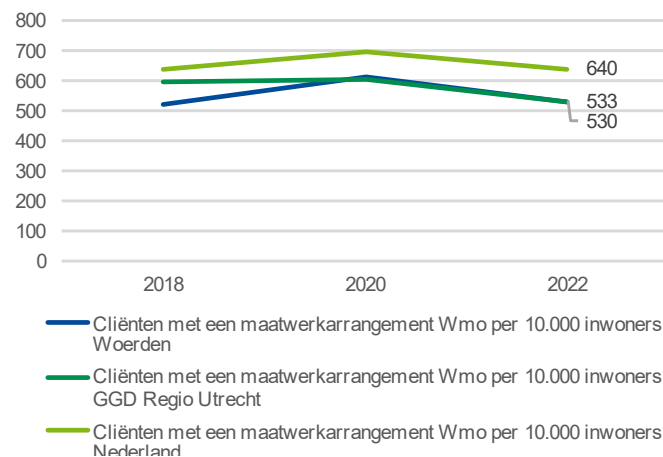
Jongeren met jeugdhulp
% van jongeren tot 18 jaar

8,8
Woerden

10,7
Nederland

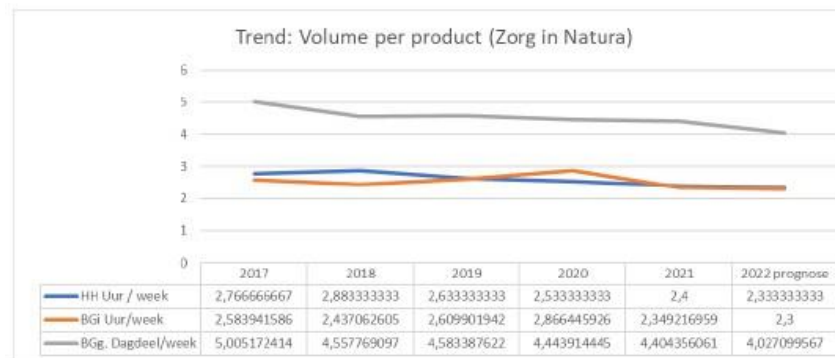
CBS Jeugd | eerste halfjaar 2022

Cliënten met een maatwerkarrangement Wmo per 10.000 inwoners

Kosten per regeling
(Woerden, 2022)

Trend: Volume per product (Zorg in Natura)

Volume zorg in natura
(Woerden, 2022)

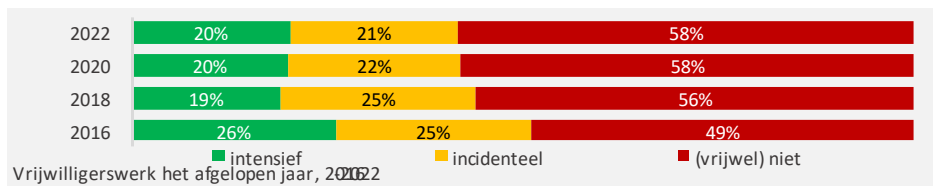
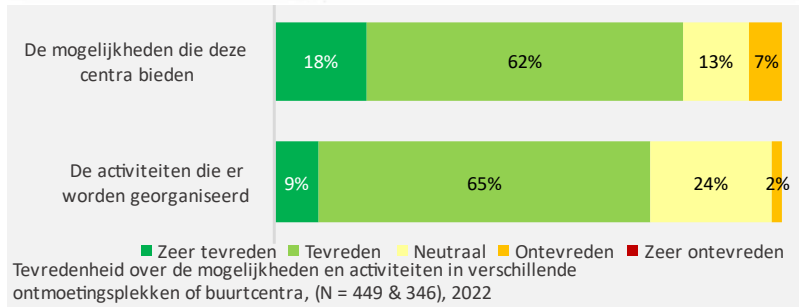
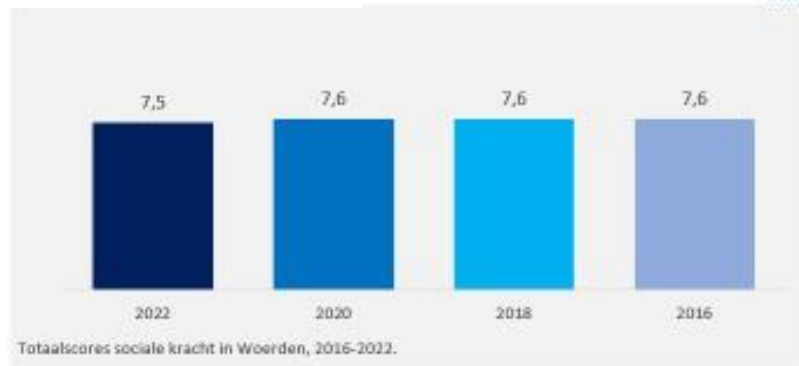
Leefbaar en ondernemend Woerden

Woerden is een fijne gemeente om te wonen, leven en werken. Er is behoefte aan meer woningen en bijbehorende voorzieningen die passen bij de verschillende levensfasen van inwoners. Daarom streven we ernaar dat Woerden groeit op Woerdense Wijze. Dit betekent dat Woerden zich verder zal ontwikkelen, maar met grenzen aan de groei. En dat we zorgen dat voorzieningen meegroeien en eraan bijdragen dat alle inwoners naar eigen kunnen mee kunnen doen in de samenleving om zo de leefbaarheid te behouden. Woerden is ook een sociaal sterke gemeente, we kijken naar elkaar om en hebben oog voor elkaar. Zorg en ondersteuning wordt op maat georganiseerd. Dit kan omdat we voorzieningen dichtbij huis in de buurt of dorp organiseren. Vrijwilligers in de buurt spelen hierbij een centrale rol. Wij noemen dat sociaal in de wijk door de wijk. Ook ambtenaren en medewerkers van Woerden Wijzer zijn vaker in de wijk aanwezig waardoor inwoners mee kunnen doen naar vermogen en worden ondersteund waar nodig in eigen wijk of dorp. Inwoners voor wie meedoen niet vanzelfsprekend is, worden meer zichtbaar.

Sociale leefomgeving

Sociale kracht

Sociale kracht	7,5 (7,6)
Zelfredzaamheid	8,1 (8,3)
Financiële zelfredzaamheid	7,6 (7,8)
Mate van eenzaamheid	8,2 (8,4)
Participatie	7,8 (7,8)
Sociale samenhang	6,1 (6,1)
Veiligheidsbeleving	7,5 (7,4)
Leefbaarheidsbeleving	6,7 (7,0)

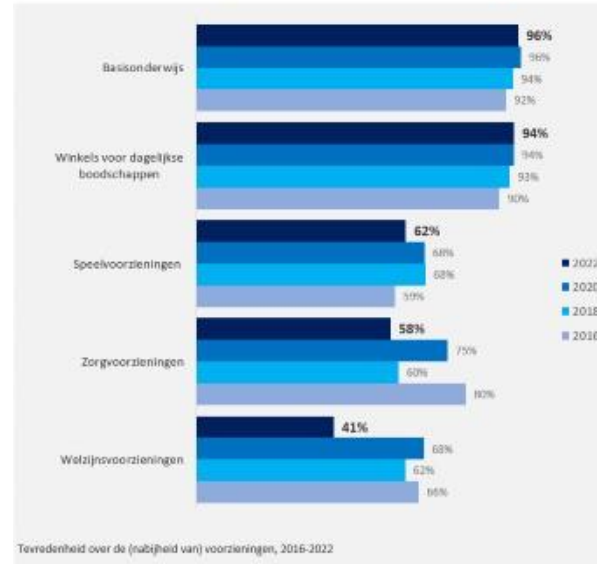
- De pluriformiteit van de bevolking in leefstijlen, etnische en religieuze achtergrond, in opvattingen en competenties en in mogelijkheden en kansen is in de afgelopen decennia toegenomen. Deze grotere (ervaren) diversiteit kan de kans op 'ongewenste polarisatie' in de samenleving vergroten.
- De gemiddelde score voor sociale kracht in de gemeente Woerden in 2022 is een 7,5. Dit is net iets lager dan voorgaande jaren.
- Investerings in sociaal werken in de wijk hebben effect. Tevredenheid over mogelijkheden en activiteiten in ontmoetingsplekken en buurtcentra.
- De betrokkenheid bij de buurt is vanaf 2018 bij iedere meting afgenomen. De betrokkenheid bij buurtbewoners is groter dan gemiddeld in Zegveld (58%) en Harmelen (49%) en lager dan gemiddeld in Schilderkwartier (33%).
- Twee derde van de inwoners (67%) heeft aangegeven het afgelopen jaar de buren te hebben geholpen (bijv. met klussen in huis of boodschappen doen) of aandacht te hebben gehad voor buren in een zorgwekkende situatie (54%). Het aandeel inwoners dat (intensief of incidenteel) hulp heeft geboden aan buren is iets gestegen (van 63% in 2020 naar 67% in 2022)
- Vier op de tien inwoners zijn het afgelopen jaar actief geweest als vrijwilliger (41%). Daarvan was 20% intensief actief en 21% meer incidenteel. Het aandeel actieve vrijwilligers is vergelijkbaar met 2020 (42%) en 2018 (44%) maar is lager dan in 2016 (51%). Het potentieel aan vrijwilligers voor de nabije toekomst neemt iets af (van 75% 'zeker' of 'misschien' in 2020 naar 71% 'zeker' of 'misschien' in 2022).
- 11,7% senioren en 6,4% volwassenen ervaart onvoldoende regie (vergelijkbaar met de regio)

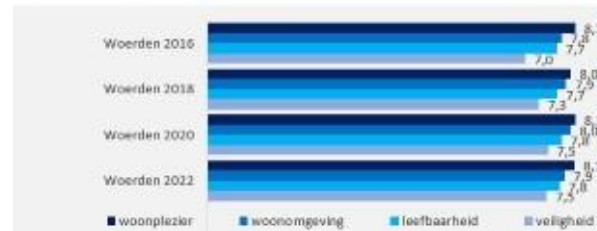
Fysieke leefomgeving

- ✓ Landelijk is sprake van een druk op de woningmarkt. Dit heeft ook effect op het vertrouwen in het vinden van een woning. Slechts 33% van de Woerdense jongeren (16 jaar) had in 2021 vertrouwen in het vinden van een woning. -25
- ✓ De woningvoorraad van Woerden is vergelijkbaar met andere gemeenten in de regio. In het buitengebied is de ontwikkeling van de voorraad hoger dan het landelijk gemiddelde.
- ✓ Woerden groeit, dat betekent dat ook voorzieningenniveau en de bekendheid hiermee moet meegroeien. Voor alle voorzieningen is de tevredenheid ten opzichte van 2020 afgenomen of gelijk gebleven. Er is vooral een sterke daling te zien bij de tevredenheid over de welzijnsvoorzieningen (van 68% in 2020 naar 41% in 2022) en zorgvoorzieningen (van 75% in 2020 naar 58% in 2022). De gebruikers van de welzijnsvoorzieningen zijn over het algemeen (zeer) tevreden over de kwaliteit van de voorzieningen.
- ✓ Door klimaatverandering neemt de kans op hittegolven in Nederland toe en zullen we vaker hittestress ervaren. We zien dat Woerden in 2020 de 18-64-jarigen minder goed verkoeling kunnen vinden in hun eigen tuin of buurt of woning dan 65+ers.
- ✓ Qua woonklimaat scoort volgens inwoners in 2022 het woonplezier het hoogst met een 8,1, gevolgd door de woonomgeving (7,8) en de leefbaarheid (7,7 en veiligheid (7,0)).
- ✓ Zo'n 90% zich altijd of meestal veilig in de buurt.

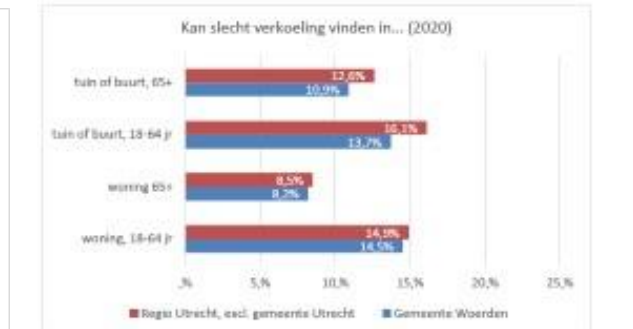
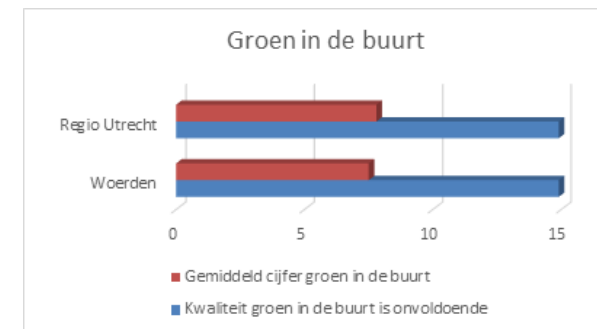
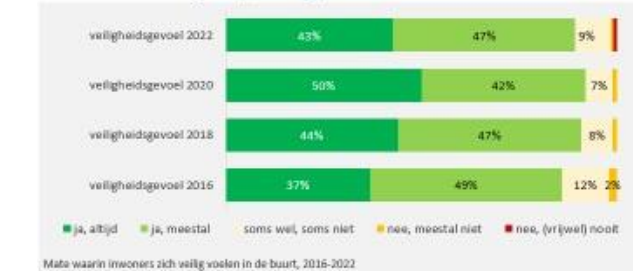
Aanbod en nabijheid van voorzieningen

Het woonklimaat

Gevoel van (on)veiligheid in de buurt

Bronnen

Openbaar en raadpleegbaar:

- CBS www.waarstaatjegemeente.nl
- Gezondheidsmonitor GGDru 2020
- Regiobeeld RIVM
- Sociale Kracht Monitor (2022)

Niet openbaar:

- Cijfers gebruik Wmo en Jeugd gemeente

Woerden

Bijlage 5. Begrippenlijst inclusief 'transformatiepiramide' Begrippenlijst maatschappelijke agenda gemeente Woerden

Ambulant	Niet plaatsgebonden
Algemene voorziening	Funcities en diensten waar inwoners vrij gebruik van kunnen maken.
Decentralisatie	De overgang van taken en verantwoordelijkheden van het rijk naar gemeenten.
Extramuralisering	Verschuiving van zorg naar lichtere vormen van zorg en ondersteuning buiten de muren van de instelling, zoals verpleeghuiszorg die thuis wordt geboden of projecten voor begeleid wonen in de wijk voor mensen met een verstandelijke beperking in plaats van verblijf in een instelling
Ferm Werk	Ferm Werk is de organisatie die voor de gemeenten Woerden, Oudewater, Bodegraven en Montfoort verantwoordelijk is voor de gemeentelijke taken op het gebied van participatie, werk & inkomen.
Groenblauwe voorzieningen	Groengebieden of waterpartijen in een wijk of dorp zoals parken, openbaar groen, sloten, rivieren, vijvers of plassen.
Kansrijke Start	Een gezamenlijke aanpak voor kwetsbare kinderen (en gezinnen) in de eerste 1000 dagen van het leven van een kind door het verbinden van het medisch domein met het sociaal domein (samenwerking tussen, jeugdgezondheidszorg, geboortezorg, huisartsen, gemeente, informele partners, maatschappelijk werk/ Pedagogisch Bureau en volwassenen-GGZ). In deze domein overstijgende aanpak staan de mogelijkheden en behoeften van (aanstaande) ouders centraal.
Maatwerkvoorzieningen	Voorzieningen waarvoor een verwijzing of indicatie nodig is.
Nationaal Programma Onderwijs	Het Nationaal Programma Onderwijs (NPO) helpt onderwijsvertragingen als gevolg van de COVID-19 maatregelen in te halen en het onderwijs te verbeteren. Gemeenten krijgen uit het NPO budget voor hun rol in voorschoolse educatie, primair en voortgezet onderwijs tot en met schooljaar 2024-2025. Met dit extra geld kunnen gemeenten in samenwerking met scholen, kinderdagopvang, buitenschoolse opvang, (jeugdgezondheids)zorg, bibliotheken en andere partijen maatregelen nemen om de vaardigheden van leerlingen op cognitief, executief, sociaal en emotioneel vlak te helpen stimuleren. Dit in aanvulling op en ter ondersteuning van de middelen die scholen zelf krijgen.
(Neuro) diversiteit	Neurodiversiteit betekent dat er verschillen zijn tussen de breinen van mensen en dus verschillende manieren van denken en leren.
Outreaching	Er op af, actief naar inwoners toegaan.
Onveilige thuissituatie	In de meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling wordt een onveilige thuissituatie gedefinieerd als situaties waarbij sprake is van acute onveiligheid of structurele onveiligheid. In deze situaties is er sprake van een ernstige bedreiging van de veiligheid en het welzijn van betrokkenen. Het kan hierbij gaan om (een ernstig vermoeden van) seksueel geweld, (dreiging van) fysiek geweld of emotioneel geweld. Maar ook om permanente gebreken in de geestelijke en lichamelijke verzorging van zorgafhankelijke kinderen en/of volwassenen.
Preventie	Preventie richt zich op het in stand houden of bevorderen van de kwaliteit van leven op het gebied van welzijn en gezondheid door het positieve ervan te stimuleren, en daarmee het ontstaan van, terugkeren of verergeren van problemen of achterstanden te voorkomen. Preventie is anticiperen op wat er zou kunnen gebeuren door te investeren in de kwaliteit van leven (zie sociale gezondheid).
Positieve gezondheid	Positieve gezondheid ontstaat doordat er een balans is tussen het dagelijks functioneren, lichaamsfuncties, mentaal welbevinden, meedoen, kwaliteit van leven, zingeving. Zie plaatje hieronder 'spinnenweb van Huber'
Strategisch Partnerschap	Het aangaan van langdurige samenwerkingsafspraken met maatschappelijke partijen.
Sociale basis	Met de sociale basis wordt het dagelijks leven bedoeld (sociale basisinfrastructuur). Daarbij horen voorzieningen zoals scholen, bibliotheken, sportorganisaties, jeugdgezondheidszorg, de inzet van vrijwilligersorganisaties
SROI	Social Return on Investment wordt vaak als contracteis opgenomen bij aanbestedingen en is bedoeld om personen met een afstand tot de arbeidsmarkt meer kansen te geven op werk of ontwikkelingsmogelijkheden.
Voorliggende voorzieningen en voorliggend veld	Het al georganiseerde aanbod van voorzieningen dat vrij toegankelijk is. Er is geen indicatie of besluit van de gemeente of andere verwijzer nodig om er gebruik van te maken. Hieronder valt ook de ondersteuning die we met elkaar als inwoners en vrijwilligers organiseren
Woerden Wijzer	Woerden Wijzer is de afdeling van de gemeente Woerden die verantwoordelijk is voor de uitvoering van het Sociaal Domein op het gebied van de jeugdwet, Wmo (toegang, indicatiestelling, verwijzing).